

“ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการลงทุนที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ”

พระราชดำรัส
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
เรื่อง “เทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ”
เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๓๘
ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร

ฉบับพิเศษ
งานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘

วารสารอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ

ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๘

ISSN 1685-8234

ฉบับพิเศษ
งานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
ในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘

บรรณาธิการ

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๒/๒๕๕๘ เป็นช่วงเดือนพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงมีพระชนมายุครบ ๕ รอบ วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ ซึ่งในฉบับนี้ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่สนองพระราชดำริ ได้ร่วมเฉลิมพระเกียรติ โดยนำเสนอเรื่องราวที่พระองค์ทรงทำให้กับประชาชนในหลากหลายครั้ง รวมถึงพระราชกรณียกิจ พระราชจริยวัตรที่งดงาม และการทรงงานที่ไม่มีวันหยุด ซึ่งครั้งหนึ่งเคยมีพระราชดำรัสกับผู้ตามเสด็จว่า **“วันนี้จดงานได้ ๕๐ หน้า”** อันแสดงให้เห็นถึงตัวอย่างของการทรงงานหนักอย่างแท้จริง

ในฉบับนี้ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี เล่าไว้ในคอลัมน์ในความทรงจำว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงได้รับตัวอย่างและแรงบันดาลพระราชหฤทัยจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังพระราชดำรัสที่ว่า **“...ทรงมีหน้าที่เป็นพลเมืองดี คือ เมื่อเห็นว่าจะทำอะไรเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ”** สำหรับคอลัมน์บทความเฉลิมพระเกียรติได้เสนอเรื่อง “ทรงเป็นเจ้าฟ้านักการศึกษาตลอดชีวิต” คอลัมน์บทความพิเศษได้เล่าถึงพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ตลอดจนพระบรมวงศ์ ที่มีพระมหากรุณาธิคุณต่อราษฎร อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส นอกจากนี้ได้นำเสนอโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนบริเวณพื้นที่เขาซับแกงไก่ จังหวัดลพบุรี ในคอลัมน์ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา ที่ความสำเร็จค่อย ๆ ชัดเจนขึ้นจากความร่วมแรงร่วมใจของทุกภาคส่วน เพื่อติดอาวุธทางปัญญา ให้มีทางเลือกในการพัฒนาอาชีพมากขึ้น คอลัมน์แนะนำโครงการ นำเสนอโครงการปรับปรุงถนนเพื่อช่วยเหลือราษฎรอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ให้มีความสะดวกในการคมนาคมขนส่งดีขึ้น คอลัมน์ประชาหน้าใส เล่าถึงโครงการพัฒนาพื้นที่บ้านหยวก ซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ของชนเผ่ามลาบรีหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “ผีตองเหลือง” ให้สามารถดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิม ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ป่าและพัฒนาอย่างยั่งยืน

ภายในเล่มนี้ ยังมีเรื่องราวของเจ้าฟ้านักอนุรักษ์ ภายใต้ “โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช” ในคอลัมน์เศรษฐกิจพอเพียง การบริหารจัดการป่าพรุโต๊ะแดง จังหวัดนราธิวาส ในคอลัมน์องค์ความรู้ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพื้นที่ป่าพรุอื่น ๆ รวมทั้งความก้าวหน้าของโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ดำเนินงานโดยสำนักงาน กปร. และศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง ๖ ศูนย์ กับคอลัมน์เล่าสู่กันฟัง ที่ได้กล่าวถึงการปลูกพฤกษศาสตร์ไม้ม่วงและฟื้นฟูป่าไม้ ๕ ระดับ ซึ่งผู้อ่านจะได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์เหมือนเช่นเคย

กองบรรณาธิการ

พระ ดุจรัตน์จรัสจ้า ใจชน
เทพ เสด็จไปทั่วหน แห่งหล้า
รัก มอบไทยทุกคน เฉกอนุช
เรา พสกนี้ถ้วนหน้า แซ่ซ้องสรรเสริญ

เรา ชาวสยามประเทศล้วน ร่วมใจ
รัก และภักดิ์น้อมหทัย มอบแล้ว
พระ ผู้ต่างเนตรกรรณใน พระปิตุ มาตุนา
เทพ ผู้ประหนึ่งแก้ว ก่องเกื้อใจสยาม

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม
ข้าพระพุทธเจ้า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร.
(นายภัททะพงศ์ เทียนศรี ประพันธ์)

๔ พระราชกรณียกิจ

๑๐ บทความเฉลิมพระเกียรติ ๙๐๕
• ดั่งดวงแก้วแห่งสยาม

๑๔ บทความพิเศษ
• พระมหากรุณาธิคุณต่อชาวสุไหงปาดี

๒๔ ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา • โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนบริเวณพื้นที่เขาชับแกงไก่

ในความทรงจำ • งานสานต่อจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๒๔

แนะนำโครงการ
• โครงการปรับปรุงถนนป่าไม้ลำลอง ตามพระราชดำริ อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ๓๘

ประชาหน้าใส
• ชนเผ่าแห่งผืนป่าลุ่มน้ำน่าน “มลาบรี” ๔๒

เศรษฐกิจพอเพียง
• เจ้าฟ้านักอนุรักษ์ ๔๖

องค์ความรู้
• ป่าพรุโต๊ะแดง (เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติฯ) ๕๐

เล่าสู่กันฟัง
• สวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วง เฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา ๕๖

ความเคลื่อนไหว ๖๕

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นประธานเปิดงานชุมนุมยุวเกษตรกรระดับประเทศ ประจำปี ๒๕๕๘

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๘

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดงานชุมนุมยุวเกษตรกรระดับประเทศ ประจำปี ๒๕๕๘ ณ ค่ายพระรามหก จังหวัดเพชรบุรี โดยมีหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายโอฬาร พิทักษ์ อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร พร้อมกับเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. เฝ้าฯ รับเสด็จ โดยสำนักงาน กปร. และหน่วยงานต่าง ๆ ๑๙ หน่วยงาน จัดงานเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระชนมายุ ๖๐ พรรษา ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ การจัดนิทรรศการจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๘ สำนักงาน กปร. จัดนิทรรศการ

เฉลิมพระเกียรติ ในหัวข้อ **“๖๐ พรรษา ขวัญหล้าประชาไทย”** นำเสนอภาพพระฉายาลักษณ์ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ AR CODE 3D ๓๖๐ องศา นำเสนอพระราชประวัติ ผ่านจอ LED และการนำเสนอยุทธศาสตร์การทรงงานโดยจำลองโมเดล ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านโภชนาการสุขภาพอนามัย ด้านคุณภาพชีวิต อาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังได้สรุปโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้ตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ - ๒๕๕๗ จากทั่วประเทศ มาจัดแสดงในรูปนิทรรศการ นอกจากนี้ยังได้จัดทำภาพชุด ๖๐ ภาพ แบ่งเป็น ๖ ทศวรรษ การทรงงานโดยรวบรวมภาพที่หาดูได้ยากตั้งแต่ปี ๒๔๙๙ ถึงปัจจุบัน พร้อมกับพระราชดำรัสในโอกาสต่าง ๆ จัดพิมพ์ไว้ด้านหลังภาพ เพื่อมอบให้กับผู้เข้าชมงานไว้เป็นที่ระลึก พร้อมกับจัดจุดลงนามถวายพระพรอีกด้วย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นประธานการประชุมสามัญ ประจำปี ๒๕๕๘ ของมูลนิธิอุทกพัฒน์

วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธานการประชุมสามัญ ประจำปี ๒๕๕๘ ของมูลนิธิอุทกพัฒน์ ในพระราชูปถัมภ์ ณ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีคณะผู้บริหารมูลนิธิชัยพัฒนา และคณะผู้บริหารสำนักงาน กปร. พร้อมเจ้าหน้าที่ทั้ง ๒ หน่วยงาน เฝ้าฯ รับเสด็จ

ในการนี้ ได้พระราชทานเข็มที่ระลึกแก่ผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของมูลนิธิชัยพัฒนา จำนวน ๕๖ คน และทรงเป็นประธานการประชุมสามัญ ประจำปี ๒๕๕๘ เพื่อพิจารณาแผนงานและโครงการสำคัญต่าง ๆ เช่น แผนแก้ไขปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้งให้ราษฎรในปีนี้ เป็นต้น

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธาน การประชุมสัมมนาหญ้าแฝกนานาชาติครั้งที่ ๖ ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ในฐานะองค์อุปถัมภ์ของเครือข่ายหญ้าแฝกโลกได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธานการประชุมสัมมนาหญ้าแฝกนานาชาติครั้งที่ ๖ ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีดานัง เมืองดานัง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ภายใต้หัวข้อ **“Vetiver System: Empowering Sustainable Development”** จัดโดยเครือข่ายหญ้าแฝกเวียดนาม (Vietnam Vetiver Network: VNVN) และ SBTV Construction and Advanced Technology Ltd. ซึ่งในการนี้

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเงินสนับสนุนการจัดการสัมมนาฯ ดังกล่าว และพระราชทานโล่พร้อมรางวัล The King of Thailand Vetiver Awards จากมูลนิธิชัยพัฒนา โดยมีนายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากประเทศไทย และผู้เข้าร่วมประชุม เฝ้าฯ รับเสด็จ

ดั่งดวงแก้วแห่งสยาม

เรียบเรียงโดย : *นางสุพร ตรีนรินทร์*
สำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๒

ตอนที่ ๒
สมเด็จเจ้าฟ้านักการศึกษาไทย

ปัญญาเป็นทรัพย์ล้ำ
เป็นสิ่งอันประเสริฐ
อาจก่อเกียรติช่วยเชิด
รู้จักนำตนพ้น
เลอเลิศ
ยิ่งล้น
ชูชื่อ
จากห้วงทุกข์กรรม

พระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
พุทธศาสนสุภาษิตคำโคลง ๑๑ ธันวาคม ๒๕๑๙

จากพระราชนิพนธ์ที่อัญเชิญมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงตระหนักถึงความจำเป็นที่มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาย่อมจะต้อง **“แสวงหาความรู้”** หรือ **“การศึกษา”** ทุกรูปแบบ เพื่อให้ได้มาซึ่ง **“ปัญญา”** ที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหา ทรงเปรียบ **“ปัญญาดุจแสงสว่าง”** และทรงขยายความไว้ว่า

“...ตามหลักวิทยาศาสตร์ คนและสัตว์จะมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ จะต้องมีแสงสว่าง เช่น ถ้าเรานำเอาขวดใบหนึ่ง ไปตั้งไว้ในห้องที่มิดชิด แสงสว่างลอดเข้าไม่ได้ แม้เราจะรู้ว่ามีขวดอยู่ในห้องนั่นก็จริง แต่เราก็ไม่สามารถมองเห็นขวดนั้นได้ เนื่องด้วย แสงสว่างจากนอกห้องไม่สามารถลอดเข้ามาในห้องนั้นได้ แต่ปัญญานั้น ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด เวลาใด ย่อมสามารถส่องนำทางให้แก่มนุษย์ได้ แสงธรรมดาจากดวงอาทิตย์ ดวงไฟ หรือแหล่งกำเนิดอื่น ๆ ก็ตาม ไม่อาจทำให้บุคคลที่สายตาพิการมองเห็น...”

อีกพระราชดำรัสที่แสดงให้เห็นความสำคัญของการศึกษา ซึ่งได้พระราชทานไว้เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๒ ณ โรงแรมบีพี สมิหลา สงขลา เกี่ยวกับแนวโน้มการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ในทศวรรษหน้า ความบางตอนว่า

“...การศึกษาคือการพัฒนาคน พัฒนาชาติ ให้คนมีความรู้ที่จะสามารถสร้างคนให้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น สร้างชาติให้มีความสุขและรุ่งเรืองได้...”

นอกจากนี้ ทรงเห็นความสำคัญของครอบครัวที่จะเป็นจุดแรกของการเรียนรู้และหล่อหลอมจิตสำนึกของคนตั้งแต่วัยเยาว์ ดังพระราชดำรัสเรื่องการศึกษาของผู้ด้อยโอกาสที่ทรงบรรยาย เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ความตอนหนึ่งว่า

“การศึกษาเบื้องต้นที่เราพูดถึงก็คือการศึกษาในครอบครัวซึ่งเป็นช่วงสร้างบุคลิกสร้างชีวิต โดยหลักๆ แล้วเป็นการเรียนรู้การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันและพัฒนาการต่างๆ เช่น การพูด การกิน การเดิน การแต่งตัว กิจกรรมในครัวเรือน เช่น การถูพื้นในบ้านต้องทำเป็น การเย็บผ้า การแก้เครื่องใช้อะไรนิดๆ หน่อยๆ และการมีความรู้ที่จะประกอบอาชีพตามอาชีพพ่อแม่ เช่น ชาวนาเอาลูกไปทำนา ชาวประมง ช่างฝีมือต่างๆ หรือเห็นว่าพ่อแม่ทำอย่างนั้นในบรรยากาศอย่างนั้นก็ทำตามไป... นอกจากนั้น ครอบครัวยังให้การศึกษาด้านจริยศาสตร์และค่านิยมทางสังคมด้วย หรือว่าความเคยชิน เช่น ข้าพเจ้าเกิดในครอบครัวที่พ่อแม่ชอบอ่านหนังสือ ชอบศึกษาเล่าเรียนก็จะได้รับความเคยชินเรื่องการอ่านหนังสือและการเล่าเรียนมาด้วย”

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากวิชาการต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าตลอดเวลา หากผู้ใดไม่แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องจะกลายเป็นผู้ด้อยการศึกษา การที่จะได้มาซึ่งความรู้ทุกรูปแบบ ควรเป็นการศึกษาในและนอกระบบโรงเรียน รวมถึงการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สำคัญควรต้องแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องด้วย ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้พระราชทานเนื่องในโอกาสวันไหว้ครู ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒๖ ว่า

“วิชาการต่างๆ ในสังคมทุกวันนี้ มิได้อยู่นิ่งอยู่กับที่ แต่เปลี่ยนแปลงก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา คนที่เรียนจบสูงๆ ถ้าอยากจะอยู่อย่างก้าวหน้า ควรทำการค้นคว้าศึกษาเล่าเรียนต่อไป แม้จะมิใช่การศึกษาเล่าเรียนในระบบ เช่น อาจเข้ารับการอบรมสัมมนา ฟังการอภิปราย หรือชมนิทรรศการว่ามีอะไรใหม่ๆ การฟังข่าวสารทางวิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสารต่างๆ ก็จำเป็นทำให้เรารู้ว่าวิทยาการก้าวหน้าไปถึงไหนแล้ว สิ่งแวดล้อมรอบตัวเรามันไม่อยู่กับที่ เช่น เทคโนโลยีสมัยใหม่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา”

จากพระราชดำรัสดังกล่าวที่เกี่ยวกับการศึกษา จะเห็นได้ว่าทรงตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาทุกรูปแบบ และสนพระทัยที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้ประชาชนทุกหมู่เหล่า นับจากเด็กเล็กถึงผู้ใหญ่ จากผู้ที่ไม่รู้หนังสือไปจนถึงผู้ที่เรียนจบสูง ๆ ให้พยายามสนใจที่จะแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดไป

ทรงเป็นต้นแบบของนักการศึกษาที่ดี

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงให้ความสำคัญการศึกษาทุกด้านและรูปแบบเพื่อติดอาวุธทางปัญญา

สู่การพัฒนาคนเพื่อเป็นกำลังสำคัญของชาติ การวางรากฐานการศึกษาที่ดีต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่ในวัยเด็ก เพราะทรงเชื่อมั่นว่าถ้าคนมีความรู้ที่ดี ประเทศชาติจะพัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสม จึงทรงใฝ่พระราชหฤทัยในการศึกษามาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ โปรดการศึกษาค้นคว้า การเรียนรู้จากการสังเกตสิ่งแวดล้อมรอบพระองค์ ต่อมา เมื่อเจริญพระชันษาขึ้นด้วยความสนพระทัยและพระปรีชาในการเรียนวิชาการหลากหลายแขนง ทั้งศาสตร์และศิลป์ อีกทั้งการเรียนภาษาซึ่งเป็นพื้นฐานที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ทรงมุ่งมั่นอุตสาหะในการศึกษาอย่างจริงจัง ดังจะเห็นได้จากพระราชนิพนธ์ข้อสอบวิชาเรียงความ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เรื่อง **“ประเทศทั้งหลายย่อมเจริญได้ด้วยการศึกษา”** ความตอนหนึ่งว่า

“การศึกษาทำให้คนเป็นคน เนื่องจากการศึกษานี้มิได้หมายความเพียงท่องจำสิ่งต่างๆ ที่ทางโรงเรียน และกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เรียน แต่มีความหมายกว้างออกไปถึงการค้นคว้าด้วยตนเอง ใช้สมองคิดวิเคราะห์ แยกแยะถึงเหตุผลของสิ่งต่างๆ ในโลกด้วย ซึ่งบุคคลเรียนรู้ และเข้าใจสิ่งต่างๆ มากขึ้นเท่าไรบุคคลนั้นย่อมเป็นคนที่เชี่ยวชาญ เฉลียวฉลาดทั้งในทางโลกและทางธรรม เป็นกำลังของบ้านเมืองทำให้บ้านเมืองเป็นปรกติสุข ทำให้ประเทศอื่นๆ ไม่อาจเอารัดเอาเปรียบได้”

เมื่อทรงเรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงทรงศึกษาทางด้านอักษรศาสตร์ทั้งในระดับปริญญาตรีและโท จากนั้น ทรงศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกในสาขาพัฒนศึกษาศาสตร์อันเป็นวิชาที่ว่าด้วยการพัฒนาคนโดยใช้การศึกษาการเรียนรู้เป็นแกน นอกจากนี้ยังทรงพยายามแสวงหาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลาทุกรูปแบบ ทั้งการประชุมสัมมนา ทัศนศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทรงใช้อุปกรณ์การเรียนทุกประเภท นับตั้งแต่การใช้อุปกรณ์การสื่อสาร ดาวเทียม คอมพิวเตอร์ วิทยุ โทรทัศน์ ตลอดจนแสวงหาความรู้ด้วยพระองค์เองด้านเนื้อหาทรงสนพระทัยที่จะเรียนรู้ทุกเรื่อง ทั้งที่เกี่ยวข้องกับพระองค์เองและเรื่องที่จะนำไปใช้เพื่อการแก้ปัญหาชีวิตของพสกนิกร ส่วนด้านสถานที่เรียนทรงเล็งเห็นว่าทุก ๆ สถานที่มีความรู้ที่จะให้พระองค์ศึกษา ไม่ว่าจะเป็นในป่าเขา ทุ่งนา โรงงาน หรือท้องทะเล เป็นต้น ทรงแลกเปลี่ยนความรู้กับบุคคลทุกระดับ นับตั้งแต่เกษตรกร ครู อาจารย์นักวิทยาศาสตร์ ทั้งในและต่างประเทศ ดังพระราชดำรัสที่พระราชทานไว้ว่า

“...เราควรคิดว่า เราเป็นได้ทั้งนักเรียนที่ดีตลอดเวลา และมีคุณสมบัติของครูที่ดีตลอดเวลาเช่นกัน ผู้ที่สนใจความรู้ต่างๆ ไม่ควรประมาทผู้อื่น ไม่ว่าผู้ใดเราควรถือว่า คนทุกคน สิ่งทุกสิ่งเป็นครูให้ความรู้แก่เราได้หมด ถ้าเราประมาทคน หรือสิ่งนั้นโดยไม่เปิดตาเปิดใจให้กว้างในการรับรู้ ขาดศรัทธาในครูผู้ให้ความรู้ เราอาจไม่ได้รับความรู้ที่ดี...แหล่งที่จะหาความรู้มิใช่แค่บุคคลอาจจะเป็นแหล่งอื่นๆ รอบตัว...”

จากพระราชดำรัสข้างต้น นับว่าทรงเป็นต้นแบบของนักการศึกษาที่ดี ที่พยายามแสวงหาความรู้ความเข้าใจสู่พระองค์เองตลอดเวลา โดยมิทรงถือว่า สำเร็จการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต หรือเป็นผู้ที่มีปัญญาเฉลียวฉลาดได้รางวัลเหรียญทองในการเรียนแล้วไม่จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้จากบุคคลใดอีก

ทรงส่งเสริมการศึกษาให้ “ปัญญา” แก่ปวงชนชาวไทย

การพัฒนาด้านการศึกษา เป็นพระราชภารกิจหลักที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมุ่งเน้นเป็นอย่างยิ่งเพราะทรงตระหนักดีว่ามนุษย์ทุกคนย่อมจะต้องแสวงหาความรู้และการศึกษาทุกรูปแบบ มิได้จำกัดเฉพาะในห้องเรียน การวางรากฐานการศึกษาที่ดีต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่ในวัยเด็ก โดยเฉพาะเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร และโรงเรียนตามชายแดนที่ยังขาดโอกาสทางการศึกษา จึงทรงปฏิบัติพระราชภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการศึกษาอย่างมากมาย ดังนี้

- **ทรงเป็นอาจารย์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าและอาจารย์พิเศษ ณ สถาบันการศึกษาต่างๆ** ทรงเข้ารับราชการเป็นอาจารย์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เมื่อปี ๒๕๒๓ จนถึงปัจจุบัน รวมระยะเวลา ๓๕ ปี และทรงรับเชิญเป็นอาจารย์พิเศษ

ณ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นต้น และในฐานะ **“ครูประวัติศาสตร์”** พระองค์ทรงให้ความสำคัญต่อการเป็นครู และการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อถ่ายทอดให้นักเรียนนายร้อยทั้งในด้านวิชาการ และประสบการณ์ ทรงใช้เทคนิควิธีและสื่อการสอนอย่างผสมผสาน ทรงเตรียมการสอนและทรงจัดทำเอกสารประกอบคำบรรยายด้วยพระองค์เอง ทรงใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยในการบรรยาย นอกจากนี้ ทรงใช้การทัศนศึกษาประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ทุกด้าน รวมถึงชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น เมื่อสำเร็จการศึกษาและออกไปปฏิบัติภารกิจในท้องถิ่นต่าง ๆ นักเรียนนายร้อยจะสามารถเข้าถึงวิถีชีวิตของประชาชน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่สุด รวมทั้งเป็นที่พึ่งของประชาชนได้

- **ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอันเนื่องมาจากพระราชดำริ** ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทรงให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างมาก และทรงเห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กเล็กก่อนวัยเรียน เพื่อให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจจะได้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป ดังคำบอกเล่าของนายกิตติ ขันธมิตร รองผู้อำนวยการโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ได้กล่าวไว้ว่า

“สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กเล็ก เรื่องการพัฒนาของกล้ามเนื้อและภาษา พร้อมกับส่งเสริมและพัฒนาวัยเตาะแตะ เตรียมความพร้อมให้กับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ขวบ นอกจากนี้ ยังส่งเสริมโภชนาการ และอนามัยแม่และเด็ก มีพระราชดำริว่า จะมีสมองดีต้องดูแลตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์ มีโภชนาการที่ดี และมีสุขภาพอนามัยที่ดีคือ ดูแลแม่ที่ตั้งครรภ์ด้วย”

ด้วยเหตุนี้ ในปี ๒๕๒๗ จึงพระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ บ้านเขาตันหยง อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนขึ้นเป็นแห่งแรก พร้อมทั้งพระราชทานพระราชทรัพย์เพื่อจัดตั้งเป็นกองทุนจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ด้วยความร่วมมือร่วมใจของกรรมการหมู่บ้าน และกรรมการสภาตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ตลอดจนประชาชนและเอกชนในจังหวัดนราธิวาส ต่อมา ในปี ๒๕๓๓ จึงมีพระราชดำริให้จัดตั้ง **โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอันเนื่องมาจากพระราชดำริ** โดยมีกรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน และ**ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ** จังหวัดนราธิวาส เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว และเปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ ในจังหวัดนราธิวาสเพิ่มขึ้นเป็น จำนวน ๑๖ ศูนย์ และจังหวัดปัตตานี จำนวน ๑ ศูนย์ รวมเป็น ๑๗ ศูนย์

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ ปัจจุบันมีอยู่ทั่วประเทศ ได้ยึดหลักความต้องการและความพร้อมของประชาชนในท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรม โดยมิได้มุ่งด้านการสอนหนังสือแก่เด็กเพียงอย่างเดียว หากแต่มีการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู การจัดอาหารเสริม การจัดอุปกรณ์เครื่องเล่น เพื่อให้เด็กมีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อันจะเป็นหนทางช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตเด็กเล็กให้ดีขึ้น ด้วยการให้ความรู้ผู้ปกครองในการเสริมสร้างระเบียบวินัย และนิสัยบริโภคอย่างถูกต้องเพื่อถ่ายทอดไปสู่เด็กต่อไป

- **โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน** สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเริ่มงาน **“โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร”** ขึ้นที่ **“โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน”** (โรงเรียน ตชด.) เมื่อปี ๒๕๒๓ ซึ่งเป็นโรงเรียนตามพระราชดำริและในพระอุปการะของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อสอนหนังสือให้แก่ชาวเขาและประชาชนที่อาศัยอยู่ห่างไกลการคมนาคม

ด้วยทรงมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารห่างไกลยากลำบาก ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น **ทรงกำหนดโครงการพัฒนาในโรงเรียน ตชด.** ให้สอดคล้องกับปัญหาของ**พื้นที่ที่มีความหลากหลาย** โดยมีกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นแกนหลักในการดำเนินงาน ตลอดจนมีผู้เชี่ยวชาญของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมดำเนินงาน **เป็นการพัฒนาแบบ “องค์รวม” ที่ครอบคลุมทั้งในด้านสุขภาพ การศึกษา อาชีพ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทรงดูแลตั้งแต่ทารกในครรภ์มารดาไปจนถึงเด็กวัยเรียนและเยาวชน**

โครงการตามแนวพระราชดำริที่ดำเนินงานในโรงเรียน ตชด. จำนวน ๘ โครงการ ได้แก่ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โครงการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา โครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ โครงการฝึกอาชีพ โครงการส่งเสริมสหกรณ์ โครงการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยแม่และเด็กในถิ่นทุรกันดาร และโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำหรับการส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษา ทรงเน้นให้ความสำคัญกับคุณภาพและโอกาสทางการศึกษาให้แก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินงาน**โครงการส่งเสริมคุณภาพและโอกาสทางการศึกษา** ประกอบด้วย การพัฒนาครู การพัฒนาห้องสมุด การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เช่น การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม หรือ **“ครูตู้”** การจัดตั้งและพัฒนาสถานศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และจัดกิจกรรมพิเศษด้านการศึกษา นอกจากนี้ยังได้จัดทำโครงการทุนการศึกษาพระราชทานแก่ครูตำรวจตระเวนชายแดน การคัดเลือกนักเรียนที่มีฐานะยากจนเป็นนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ และพระราชทานทุนการศึกษาบุตรครูตำรวจตระเวนชายแดนอีกด้วย

ปัจจุบัน มีโรงเรียน ตชด. และศูนย์เรียนรู้ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวนทั้งสิ้น ๑๙๖ แห่ง กระจายทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ โดยขยายจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี และตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พระองค์ได้เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยม และติดตามการดำเนินงานในโรงเรียน ตชด. ทุกแห่งอย่างต่อเนื่อง โดยทรงหารือร่วมกับครูและหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน เพื่อพระราชทานคำแนะนำและความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาที่ทรงพบ

- **การพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่ถิ่นทุรกันดาร** ตามแนวตะเข็บชายแดนไทย-เมียนมาร์ ๕ อำเภอ ในจังหวัดตาก ได้แก่ อำเภอท่าสองยาง อำเภอแม่ระมาด อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ และอำเภออุ้มผาง ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง ทั้งนี้ เพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีโอกาสทางการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กและเยาวชนในพื้นที่อื่น ๆ

การดำเนินงานระยะแรกเริ่มเมื่อปี ๒๕๔๕ โดยดำเนินการก่อสร้างและพัฒนาอาคารเรียนและระบบน้ำ การก่อสร้างหอพักนักเรียน บ้านพักครู การจัดจ้างครูอัตราจ้าง การอบรมพัฒนาครู การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา การพัฒนาห้องสมุด การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ต่อมาพบว่าบางพื้นที่ยังไม่มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอยู่ห่างไกลจากสถานศึกษาต่างๆ สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้กำหนดหมู่บ้านเป้าหมายสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะที่สอง เพิ่มเติมอีก ๒ แห่งคือ โรงเรียนและห้องเรียนสาขาบ้านแม่ระเมิง ตำบลแม่สอง อำเภอท่าสองยาง และโรงเรียนในอำเภออุ้มผาง เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสศึกษาต่อมากขึ้น และสามารถจัดสิ่งอำนวยความสะดวกได้เพียงพอสำหรับการจัดการเรียนการสอน

- **การส่งเสริมคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาครู** โครงการส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษาเริ่มดำเนินการเมื่อปี ๒๕๒๖ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งประสบกับความขาดแคลนในหลาย ๆ ด้าน ให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับอย่างถูกต้อง ด้วยวิธีการ

และเทคโนโลยี เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในวิชาการเป็นอย่างดี พร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้ และช่วยให้ครูตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งไม่ได้มีอาชีพครูโดยตรง สามารถทำหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ยังมีการผลิตครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตนเองสำเร็จการศึกษาหรือภูมิลำเนาเดิมของตน ผลของการดำเนินงานทำให้ขยายผลโครงการตามพระราชดำริในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้อย่างยั่งยืน ทำให้คนรักถิ่นฐานบ้านเกิดและมีโอกาสใช้ความรู้มาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งได้ดำเนินการส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษา โดยเพิ่มวุฒิการศึกษาให้ครู การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครูให้ได้รับปริญญาทางการศึกษา ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูและวุฒิปริญญาโท เป็นต้น ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- **การพัฒนาศูนย์ข้อมูล ห้องสมุด และสื่อการสอน** การพัฒนาห้องสมุดเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทรงสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ห้องสมุดเป็นดังมันสมองของโรงเรียน และเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ในด้านต่าง ๆ ได้พระราชทานหนังสือที่ทรงคุณค่าให้แก่ห้องสมุดแต่ละแห่งเสมอ และพระราชทานพระฉายาลักษณ์ของพระองค์ และข้อความประโยคหนึ่งว่า **“ข้าพเจ้าเป็นผู้หนึ่งซึ่งต้องใช้ห้องสมุดอยู่เป็นนิจ”** เพื่อติดในห้องสมุดและโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนไทยได้พยายามหาโอกาสใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งความรู้ ด้วยเหตุนี้ทำให้ทรงสนับสนุนให้มีการจัดห้องสมุดในโรงเรียน รวมถึงการสนับสนุนการจัดทำห้องสมุดชุมชนให้แก่นักเรียนและประชาชนมาใช้ห้องสมุดเพื่อเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ เช่น ห้องสมุดพระตำหนักสวนกุหลาบ และโครงการห้องสมุดประชาชน **“เฉลิมราชกุมารี”** เนื่องในโอกาสที่ทรงมีพระชนมายุครบ ๓ รอบ ในปี ๒๕๓๔ และเป็นปีสากลแห่งการรู้หนังสือเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนในเมืองและชนบท นับเป็นห้องสมุดที่ทันสมัยมีหนังสือ และสื่อนานาประเภท โดยทรงเป็นประธานในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ทุกแห่งด้วย
- **การส่งเสริมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์** ทรงริเริ่มการพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนชนบทกันดารห่างไกล โดยมีพระราชดำริให้จัดตั้ง **“โครงการวิทยาศาสตร์กับการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี”** ขึ้นเมื่อปี ๒๕๔๐ เนื่องจากโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารไม่สามารถใช้หลักสูตรการเรียนการสอนตามรูปแบบที่ใช้ในโรงเรียนปกติทั่วไปได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการ ซึ่งหน่วยงานที่สนองพระราชดำริ ได้ร่วมกันดำเนินการในรูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการโดยเป็นสถาบันพี่เลี้ยงให้แก่โรงเรียนในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร และดำเนินการโดยยึดแนวพระราชดำริเป็นหลัก คือ **การพัฒนาการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชีวิต ให้เชื่อมโยงกับอาชีพ สภาพชีวิต สุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น และสัมพันธ์กับชุมชนในลักษณะร่วมกันทั้งโรงเรียน** โดยใช้วิธีการกระตุ้นการเรียนวิทยาศาสตร์ให้แก่นักเรียนด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย และพัฒนาครูให้มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่อง

- **โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ** ได้มีพระราชดำริให้จัดตั้ง **“โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ”** ณ บริเวณด้านข้างพระบรมมหาราชวัง ตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ ซึ่งสามารถจัดการเรียนการสอนได้มาตรฐาน มีคุณภาพสูง เป็นที่นิยมของผู้ปกครอง จึงมีพระราชดำริให้จัดตั้งโรงเรียนสาขาขึ้นอีก ๑ แห่ง บริเวณหมู่บ้านมหามงคล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เพื่อรองรับบุตรธิดาข้าราชบริพารบริเวณหมู่บ้านมหามงคล และเด็กทั่วไป โดยได้พระราชทานนามว่า **“โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบมหามงคล”**

โรงเรียนแบ่งการเรียนการสอนออกเป็น ๒ ระดับคือ **ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา** นอกจากนี้ เมื่อปี ๒๕๒๖ ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดทำ **ศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัย** เพื่อเปิดสอนเด็กหูหนวกปฐมวัยให้มีความพร้อมก่อนวัยเรียน ทำให้เด็กหูหนวกมีโอกาสติดต่อกับโลกภายนอกได้มากขึ้น

- **โรงเรียนสอนคนตาบอด และโรงเรียนเด็กพิเศษ** ทรงช่วยเหลือและพัฒนาคนพิการให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น โดยเฉพาะให้เด็กพิการได้มีความรู้ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ ซึ่งในปี ๒๕๔๑ ได้มีการจัดทำ **“โครงการสารสนเทศเพื่อคนพิการ”** เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่น และสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพให้แก่คนพิการ โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณะกรรมการโครงการช่วยคิดต้นแบบ เครื่องมือ หรือเทคนิคการจัดการเพื่อให้คนพิการสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเอง มีการฝึกอบรม และติดตามประเมินผลโครงการทุกปี

- **สวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน** เมื่อปี ๒๕๓๗ มีพระราชดำริให้มี**การนำต้นไม้มาเป็นสื่อในการเรียนการสอน** โดยดำเนินการจัดทำ **“สวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน”** เพื่อให้เด็กมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์พืช โดยทรงแนะนำว่าการนำต้นไม้มาปลูกต้องไม่มีพืชเสพติด และควรนำตัวอย่างดิน หิน แร่ มาแสดงด้วย ดังนั้น สวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน จึงเป็นแหล่งรวบรวมพืชต่างๆ ที่มีชีวิต ที่จัดปลูกตามความเหมาะสมกับสภาพถิ่นอาศัยเดิม มีการรวบรวมพันธุ์ไม้ท้องถิ่น มีห้องสมุดสำหรับค้นคว้า และมีสถานที่เก็บรวบรวมตัวอย่างพันธุ์ไม้เพื่อรักษาสภาพในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสามารถใช้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจในโรงเรียนด้วย

จากพระราชภารกิจดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงให้ความสำคัญด้านการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ทรงเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการศึกษา ทรงศึกษาวิชาการต่าง ๆ อย่างรู้จริง และเรียนรู้ในหลากหลายสาขา เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการพระราชทานความช่วยเหลือแก่เด็กเยาวชน คนพิการ และประชาชนผู้ด้อยโอกาสอย่างรอบด้าน ทรงให้ความสำคัญของการศึกษาในทุกรูปแบบ เนื่องจากทรงเห็นว่าการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศ จึงทรงเป็น **“ดั่งดวงแก้ว”** ที่เป็นแสงสว่างสร้างปัญญาให้แก่ปวงชนชาวไทยที่ต่างสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ จึงได้น้อมเกล้าฯ ถวายพระราชสมัญญานามว่า **“สมเด็จเจ้าฟ้านักการศึกษาไทย”**

ด้วยพระปรีชาสามารถ พระจริยวัตร และน้ำพระทัยที่เปี่ยมล้นต่ออาณาประชาราษฎร์อย่างต่อเนื่องเสมอมา ของปวงชนชาวไทยทั่วหน้าที่ทุกคนทุกหมู่เหล่าต่างน้อมใจถวายความจงรักภักดี เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ ขอถวายพระพรชัยมงคล **“ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน”** ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

เอกสารอ้างอิง

สถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร. **สมเด็จเจ้าฟ้าแห่งการศึกษาตลอดชีวิต.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก http://www.scied.ac.th (วันที่ค้นข้อมูล : ๓ มีนาคม ๒๕๕๘)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๕๘. **สมเด็จพระเทพฯ เจ้าฟ้านักพัฒนา.** พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. ๒๕๔๘. **พระทรงเป็นดวงแก้วส่องไทย.** กรุงเทพมหานคร. บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิช ชิ่งจำกัด (มหาชน)

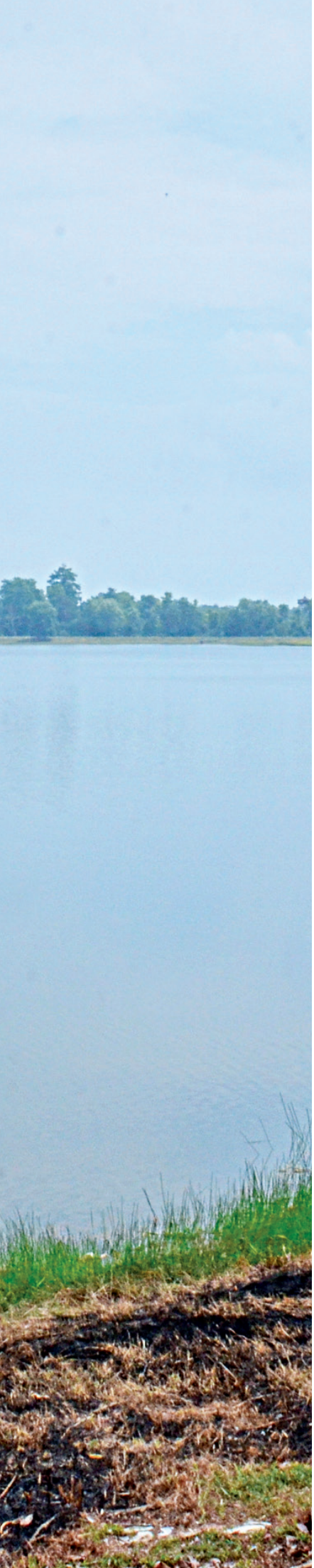

พระมหากรุณาธิคุณต่อชาวสุไหงปาดี

เรียบเรียงโดย : นางวิไล หมอกอรุณ
สำนักประชาสัมพันธ์

จากคำพูดที่ว่า **"เรารักในหลวง พระองค์เป็นยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์"** เป็นคำพูดของชาวบ้านอำเภอสุไหงปาดี ที่พูดด้วยความภาคภูมิใจ ที่ได้เกิดบนแผ่นดินไทยที่มีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระประมุขของประเทศ บอกผ่านนายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. พร้อมคณะฯ ในการตรวจเยี่ยมความก้าวหน้าของโครงการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำโคกยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านควน หมู่ที่ ๖ ตำบลสุไหงปาดี อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา

โครงการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำโคกยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นอีกหนึ่งในโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานให้กับชาวอำเภอสุไหงปาดี เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรโครงการฝายทดน้ำบ้านทุ่งคาและฝายทดน้ำบ้านโคกกามา ตำบลสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๓๓

เนื่องจากอ่างเก็บน้ำโคกยางฯ มีขนาดพื้นที่รับน้ำฝนขนาดเล็ก ปริมาณน้ำต่อปีไหลลงมาอ่างเก็บน้ำมากกว่า ๐.๕ ล้าน ลบ.ม. ไม่มาก จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้พิจารณาวางโครงการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำโคกยางฯ โดยผันน้ำจากลำน้ำข้างเคียง ได้แก่ คลองเจาะวา มาลงที่อ่างเก็บน้ำโคกยางฯ แล้วขุดลอกพื้นที่อ่างหรือเสริมระดับสันเขื่อนให้สูงขึ้น เพื่อเก็บกักน้ำเพิ่มขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อช่วยเหลือราษฎรบ้านแซะ และบ้านควน หมู่ ๒ และหมู่ ๖ ตำบลสุไหงปาดี อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส ให้มีน้ำเพียงพอสำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี

ต่อมาเมื่อปี ๒๕๔๑ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานเพื่อสนองพระราชดำริ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำให้มากยิ่งขึ้น โดยกรมชลประทานได้ดำเนินการก่อสร้างระบบน้ำแบบรางน้ำคอนกรีตเสริมเหล็กพร้อมอาคารประกอบ และขุดลอกคลอง เพื่อเพิ่มความจุของอ่างเก็บน้ำและในปี ๒๕๔๖ ที่ผ่านมา ได้ดำเนินการก่อสร้างปรับปรุงอ่างเก็บน้ำ ให้สามารถกักเก็บน้ำได้ ๑,๑๕๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร พร้อมทั้งขยายพื้นที่การเกษตร

“นอกจากที่เรามีกลุ่มผู้ใช้น้ำที่เข้มแข็งแล้ว ควรจะมีการพัฒนาเพิ่มศักยภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้น้ำจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

ไปยังกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำที่มีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น ทำให้ราษฎรบ้านแซะและบ้านควนตำบลสุไหงปาดี จำนวน ๓๘๕ ครัวเรือน ๑,๗๗๖ คน มีน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคและพื้นที่การเกษตรจำนวน ๑,๐๐๐ ไร่ ได้มีน้ำใช้เพียงพอตลอดทั้งปี ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ความว่า **“นอกจากที่เรามีกลุ่มผู้ใช้น้ำที่เข้มแข็งแล้ว ควรจะมีการพัฒนาเพิ่มศักยภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้น้ำจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้เกิดประโยชน์สูงสุด”** กรมชลประทานจึงได้ขยายพื้นที่ทำการเกษตรเพิ่มเติมอีก ๒๕๐ ไร่ บริเวณบ้านโคกเป็ดหลังจากได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมตามภูมิสังคม

“เป็นที่ประจักษ์ชัด
ถึงพระมหากรุณาธิคุณ
ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยเสมอมา
แม้มิได้เสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยม
ราษฎรเฉกเช่นที่ผ่านมา
แต่พระองค์ก็มิได้ทรงหยุด
พระราชทานความช่วยเหลือ”

ส่งผลให้ราษฎรสามารถฟื้นฟูพื้นที่นาร้างกลับมาทำนาตามวิถีชีวิตแบบเดิม พันธุ์ข้าวหอมกระดังงา และพันธุ์ข้าวซีบูกันตัง ซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวประจำถิ่นแบบดั้งเดิมของภาคใต้ได้ฟื้นกลับคืนมาอีกครั้ง นอกจากนี้ราษฎรก็ยังได้ร่วมกันอนุรักษ์สืบสานประเพณีและวัฒนธรรมเกี่ยวกับการทำนาให้คงอยู่คู่กับจังหวัดต่อไป

โอกาสนี้ นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ได้กล่าวถึงการมาเยี่ยมเยียนพี่น้องชาวสุไหงปาดี ในครั้งนี้ว่า “วันนี้ได้มีโอกาสมาเยี่ยมโครงการหลาย ๆ โครงการ ซึ่งเป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ได้พระราชทานไว้เป็นแนวพระราชดำริ ซึ่งถ้าจะนับไปแล้ว โครงการสำคัญ ๆ ของจังหวัดนราธิวาสนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานไว้นานมากแล้ว บางคนเด็กรุ่นใหม่ ๆ ก็ลืมไปหรืออาจจะไม่รู้ ไม่ทราบว่าโครงการเหล่านี้เกิดขึ้นมาแล้ว ก็ขอให้เกิดประโยชน์ต่อการทำมาหากิน บางโครงการเป็นโครงการที่ทำให้สภาพดินนั้นเป็นดินที่มีคุณภาพ เป็นดินที่อุดมสมบูรณ์ในการเพาะปลูก และบางคนก็ยังไม่ทราบแหล่งน้ำบางสายนั้น เมื่อก่อนนั้น ใช้ดื่มใช้บริโภคไม่ได้ บัดนี้ก็เป็นน้ำที่มีคุณภาพ สามารถนำมาทำเป็นน้ำประปาได้ สามารถนำมาเพาะปลูกได้ สามารถนำมาเลี้ยงสัตว์ได้ หลายสิ่งหลายอย่างในพื้นที่ในจังหวัดนราธิวาสเป็นผลที่พวกเราได้รับพระราชทานแนวพระราชดำริมาปฏิบัติ จัดทำขึ้น

บางโครงการเก่าแก่ถึง ๓๐ ปี ผมมาคราวนี้ก็มาเยี่ยมเยียนและก็มาดูว่ายังขาดเหลืออะไรบ้าง ควรจะขยายโครงการไปที่ไหนบ้าง ควรจะมีการปรับปรุงเพิ่มขีดความสามารถของโครงการอย่างไรบ้าง และก็มารับฟังความเห็นหรือหากว่ายังมีพี่น้องบางส่วนยังมีความเดือดร้อนอยู่ก็จะขอรับไป ผมรับไปเพื่อที่จะนำไปเขียน

รายงานถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปว่าได้มาเยี่ยมโครงการของพระองค์ท่านแล้ว โครงการไหนเป็นอย่างไร ประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไร โครงการไหนยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่บ้าง โครงการไหนยังมีพี่น้องประชาชนที่อาจจะยังไม่ได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง ก็จะเขียนรายงานถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถต่อไป หากทรงมีความคิดเห็นอย่างไรที่จะให้ช่วยเหลือประชาชนเพิ่มเติมอย่างไร ก็จะนำกลับมาให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและช่วยกันปฏิบัติต่อไปไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการทุกส่วนอันนี้ก็เป็นภารกิจที่ผมได้เดินทางไปทำอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ ในภาคเหนือผมก็ไปบ่อย เพราะว่าในภาคเหนือนั้น สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ได้พระราชทานพระราชดำริไว้ในการช่วยเหลือดูแลพี่น้องประชาชนที่อยู่บนพื้นที่สูงอยู่บนภูเขา อยู่ขอบชายแดน ซึ่งพี่น้องเหล่านั้นก็เป็นผู้ที่อยู่ทำมาหากินอยู่รอยต่อประเทศของเราบนต้นน้ำลำธาร บนแหล่งทรัพยากรป่าไม้ซึ่งมีความสำคัญต่อประเทศของเราเช่นกัน เพราะหากไม่ขึ้นไปดูแลให้ความรู้ที่ถูกต้องในการทำการเกษตรแล้ว บางทีป่าไม้ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร บนภูเขาสูงในภาคเหนือก็อาจจะหมดไป หรือเสียหายไป ก็เชื่อว่าถ้าทุกคนได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการช่วยกันดูแลทรัพยากรของชาติบ้านเมืองแล้ว ธรรมชาติก็จะอยู่กับเราได้อย่างยั่งยืนและถาวร การประกอบอาชีพการเลี้ยงชีพ การทำเกษตรกรรมบนพื้นที่สูงก็จะทำอย่างถูกวิธีต่อไปด้วย”

เป็นที่ประจักษ์ชัดถึงพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยเสมอมา แม้มิได้เสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยมราษฎรเฉกเช่นที่ผ่านมา แต่พระองค์ก็มิได้ทรงหยุดพระราชทานความช่วยเหลือ บัดนี้พื้นที่ที่เคยแห้งแล้ง ผืนนาที่เป็นนาร้างก็กลับมาเขียวขจีอีกครั้ง ด้วยพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อราษฎรในพื้นที่แห่งนี้โดยมิได้แบ่งแยกศาสนา ยังผลให้ทุกคนมีกินมีใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามภูมิสังคมตัวเอง และนี่เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ของ ๓ จังหวัดชายแดนใต้ที่ปวงชนชาวไทยได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้ร่มฉัตรเดียวกัน

โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน**บริเวณพื้นที่เขาซับแกงไก่**

อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

เรียบเรียงโดย : นายวาณิชย์ พฤติพงศ์
สำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๑

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๕๕ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชกระแสความว่า

"สำนักงาน กปร. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และราษฎรในพื้นที่เตรียมแนวทางปฏิบัติในการดูแลพื้นที่ ป่าชุมชนเขาซับแกงไก่ไว้แล้วอย่างไรหรือไม่ ถึงแม้กรมป่าไม้จะยินดีสนับสนุนในการอนุรักษ์ฟื้นฟู แต่ควรจะมีหน่วยงานอื่น เช่น สำนักงาน กปร. ไปร่วมดูแลด้วย โดยอาจจะไปเป็นประจำทุกเดือนโดยสม่ำเสมอเพื่อจะได้เป็นต้นแบบในการดูแลรักษาป่าไม้อย่างแท้จริง"

การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนบริเวณพื้นที่เขาซับแกงไก่ ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน อาทิ วัดป่าชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลเขาน้อย ชุมชน ส่วนราชการตลอดจนสถานศึกษา โดยมีกรมป่าไม้ และสำนักงาน กปร. เป็นแกนกลางในการร่วมประสานและสนับสนุนงบประมาณ จนปัจจุบันได้มีการร่วมแรงร่วมใจกันอนุรักษ์และฟื้นฟูป่า ประกอบไปด้วย

- การฟื้นฟูป่าชุมชนตามแนวพระราชดำริ ได้แก่ การปลูกป่า ๓ อย่าง ได้ประโยชน์ ๔ อย่าง การปลูกป่าธนาคารอาหารชุมชน ประกอบด้วยพันธุ์ไม้โตเร็ว ไม้โตช้า ไม้กินได้ เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพพื้นที่ป่าที่เสื่อมโทรม และให้ผลในการใช้สอยของชุมชนในอนาคต ชนิดพันธุ์ไม้ ได้แก่ มะค่าโมง มะขามเปรี้ยว ไผ่รวก นุ่น ฝางเสน น้อยหน่า สะเดา เป็นต้น และการก่อสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อสร้างความชุ่มชื้นแก่พื้นที่โดยรอบ
- การป้องกันรักษาป่าโดยการลาดตระเวนป่าป้องกันการกระทำผิด การจัดทำแนวกันไฟ และการจัดทำแนวเขตป่าเพื่อป้องกันการบุกรุกที่ดิน

- การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างจิตสำนึก เช่น การจัดทำทางเดินศึกษาธรรมชาติ การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ป่า การฝึกอบรมเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้ความรู้เกี่ยวกับแนวพระราชดำริ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการรวมกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน โดยการทำผลิตภัณฑ์น้ำยาอเนกประสงค์ เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า น้ำยาปรับผ้านุ่ม แชมพูสระผม ครีมอาบน้ำ เป็นต้น และสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยต่อยอดนำสมุนไพรจากป่าชุมชนมาเป็นส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์ และสามารถสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรโดยรอบให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เด็ก ๆ มาเที่ยวป่าได้ความรู้และจะเป็นกำลังที่สำคัญในอนาคตในการดูแลรักษาป่าต่อไป

“แต่สิ่งที่สำคัญที่ประชาชนรับรู้ได้ถึงน้ำพระราชหฤทัยของในหลวงที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณรับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชกระแสห่วงใย สำนักงาน กปร. และ กรมป่าไม้ได้มาสนับสนุนการดำเนินการในด้านของการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าเขาซับแกงไก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ประชาชนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ คณะกรรมการป่าชุมชน วัด และสถานศึกษา และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องได้บูรณาการและผสานความร่วมมือ ตามหลัก **“บวร”** บ้าน วัด โรงเรียน จนทุกภาคส่วนเกิดสำนึกรัก หวงแหน และฟื้นฟูพื้นที่ป่าชุมชนเขาซับแกงไก่ จนได้รับรางวัลชนะเลิศ **การประกวดรางวัล ลูกโลกสีเขียว ครั้งที่ ๑๖ ประเภทชุมชน** โดยเข้ารับโล่รางวัลจากนายอานันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการตัดสินรางวัลลูกโลกสีเขียว เมื่อเดือนพฤศจิกายน ปี ๒๕๕๗

ปัจจุบันสภาพป่าไม้ มีความอุดมสมบูรณ์ มีสัตว์ป่าหลากหลายชนิดมาอาศัยอยู่มีนกมากกว่า ๑๕๐ ชนิด ตลอดจนเป็นต้นแบบในการดูแลรักษาป่าโดยชุมชน และเป็นเครือข่ายในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ เป็นการป้องกันและรักษาป่าต้นน้ำของแม่น้ำป่าสักให้มีความอุดมสมบูรณ์ และเป็นแหล่งอาหาร พืชสมุนไพรกว่า ๒๐๐ ชนิด และไม้ใช้สอยของราษฎร บ้านลำน้ำเขียว บ้านเหวตาบัวและบ้านท่าพลู จำนวน ๓๙๒ ครัวเรือน ๑,๒๐๐ คน พื้นที่ ๔๗,๕๐๐ ไร่ ได้รับประโยชน์ และเป็นการสร้างจิตสำนึกให้แก่ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน

ในด้านการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าเขาซับแกงไก่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลพบุรี ได้มีแผนปฏิบัติงาน เช่น การจัดฝึกอบรม และส่งเสริมการรวมกลุ่มทำผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งเสริมให้ปลูกผักสวนครัวในพื้นที่ชุมชน จ้างงานในการเพาะชำกล้าไม้ การปลูกฟื้นฟูป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง

การถ่ายทอดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แกนนำในชุมชนไปขยายผลแก่ประชาชน นำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันด้านต่าง ๆ โดยให้พิจารณาจากองค์ประกอบ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข คือ

๑. พอประมาณ จะทำอะไรให้ประมาณกำลังตน ไม่มากไป น้อยไป เดินทางสายกลาง

๒. มีเหตุผล พิจารณาว่าสิ่งที่จะทำสมเหตุสมผล มีประโยชน์อย่างไร จะมีผลเสีย ผลกระทบอะไรบ้าง แล้วตัดสินใจว่าควรทำหรือไม่ควรทำ

๓. มีภูมิคุ้มกัน พิจารณาว่าเมื่อมีความเสี่ยงเกิดขึ้น จะแก้ไขอย่างไร จะป้องกันอย่างไร จะขอคำแนะนำ ความช่วยเหลือได้จากที่ไหนบ้าง

พร้อมทั้งมีเงื่อนไข ความรู้ และคุณธรรมมาประกอบ จึงจะมีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง

สำนักงาน กปร.ได้เพิ่มโอกาสให้กับประชาชนในพื้นที่รอบโครงการ ได้ไปฝึกอบรมอาชีพการเกษตรที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา เช่น การเพาะเลี้ยงกบนา การเลี้ยงไก่ไข่ การทำมะนาวนอกฤดูในวงบ่อซีเมนต์ การปลูกข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ การเพาะเห็ดเศรษฐกิจครบวงจร การทำน้ำหมักชีวภาพ และได้มอบปัจจัยการผลิตเป็นต้นทุนให้มาทำในพื้นที่ตนเอง และเป็นตัวอย่างให้กับชาวบ้านในพื้นที่ได้เรียนรู้อีกด้วย

“ถึงแม้กรมป่าไม้จะยินดีสนับสนุนในการอนุรักษ์ฟื้นฟู แต่ควรจะมีหน่วยงานอื่น เช่น สำนักงาน กปร. ไปร่วมดูแลด้วย”

ผู้ใหญ่จำลอง จิตติรัศมี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ บ้านลำน้ำเขียว อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ประธานกรรมการป่าชุมชนบ้านลำน้ำเขียว กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานมานั้นถือว่าเป็นจริงที่สุดแล้ว เพียงแต่การปรับเปลี่ยนที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนในหมู่บ้านคงต้องทำต่อเนื่องไป ค่อยเป็นค่อยไป เพราะชาวบ้านถูกความเป็นทุนนิยมฝังรากลึกมานาน การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่เรื่อย ๆ บ่อย ๆ มีตัวอย่างให้เห็นจริง ชาวบ้านน่าจะค่อยเรียนรู้และปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง และหวังอยากให้หมู่บ้านอื่น ๆ ได้มาเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน พัฒนาไปพร้อมกัน มีความสุขเหมือน ๆ กัน

งานสานต่อจาก
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สู่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เรียบเรียงโดย : *นางสาวมทิรา ภัคทิพวดี*
สำนักประชาสัมพันธ์

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ
นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี

“หน้าที่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มี ๒ ประการ”

คอลัมน์ **“ในความทรงจำ”** ฉบับนี้ ทางสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้รับเกียรติจากศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี เข้าพบเพื่อสัมภาษณ์ลงในวารสารฯ ซึ่งท่านได้ถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับการตามเสด็จสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ที่พระองค์ได้ทรงงานเพื่อราษฎรในทุกระดับชั้น ทั้งโครงการที่ได้สานงานต่อจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (สมเด็จย่า) รวมทั้งโครงการที่พระองค์ทรงริเริ่มด้วยพระองค์เอง ดังต่อไปนี้

หลังจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นองคมนตรี หลังจากนั้นไม่นานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี มีรับสั่งให้องคมนตรีพลากร และผมติดตามพระองค์ ซึ่งสร้างความปีติเป็นอย่างยิ่ง ผมคิดว่าก็เป็นโอกาสที่ได้ศึกษาเรียนรู้พระราชกรณียกิจของพระองค์ด้วย ซึ่งมีมากมาย เป็นสิ่งที่ได้สั่งสมประสบการณ์ในประเด็นต่าง ๆ มาหลายสิบปี เพราะถ้าย้อนไปแล้วสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีได้ทรงตามเสด็จสมเด็จย่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อครั้งที่เสด็จประพาสไปช่วยเหลือประชาชน ทรงเยี่ยมเยียนทุกข์สุขประชาชนทั่วทั้งประเทศ ตรงนี้ผมเข้าใจว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงได้รับตัวอย่างและได้รับแรงบันดาลพระราชหฤทัย

เรื่องแรกอยากจะกล่าวถึงหนังสือวารสารของมูลนิธิชัยพัฒนาเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๗ ได้อัญเชิญพระราชกระแสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ไปลงในวารสาร มีรับสั่งว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงยึดมั่นในหน้าที่ในช่วง ๖๐ กว่าปี พระบรมราโชวาทพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานให้ประชาชนในโอกาสต่าง ๆ จะมีส่วนที่รับสั่งให้ทุกคนทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด และที่ประทับใจมากคือพระราชกระแสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี มีรับสั่งถึง **หน้าที่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มี ๒ ประการ หน้าที่แรก คือ หน้าที่พระมหากษัตริย์ มีหน้าที่ต้องดูแลราษฎร สรุปได้สั้นที่สุดและทั่วถึง คือต้องดูแลราษฎร** แล้วนึกย้อนไปว่าเคยอ่านพบพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถเคยพระราชทานให้ว่าที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงงานและมีโครงการต่าง ๆ เพื่อประชาชนทั่วประเทศ มีรับสั่งว่า เป็นการช่วยงานของรัฐบาลนะ ไม่ใช่ทำแทนรัฐบาล แต่ทรงดูแลราษฎร โดยเฉพาะราษฎรที่ตกทุกข์ได้ยากก่อน ผมคิดว่าโครงการของพระองค์ต้องไปลงที่นั้น หรือโครงการที่เชื่อมโยงเป็นเรื่องหลักที่ต้องเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน **หน้าที่ประการที่สอง** ที่พระองค์มีรับสั่งถึง **“อีกประการหนึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีหน้าที่เป็นพลเมืองดี”** และก็มีรับสั่งว่า **“การเป็นพลเมืองดี คือ เมื่อเห็นว่าจะทำอะไรเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ”**

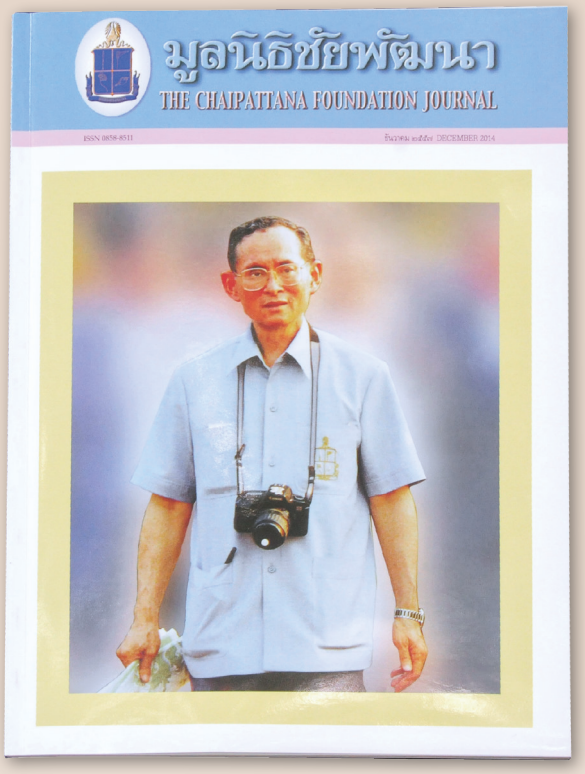

วารสารมูลนิธิชัยพัฒนา เดือนธันวาคม ๒๕๕๗
The Chaipattana Foundation Journal

ถ้าเรานำเอาพระราชดำรัสของพระองค์ไปประยุกต์ใช้กับทุกคนได้หมด ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ พ่อค้า นักธุรกิจ ข้าราชการ นักการเมือง นอกจากต้องทำหน้าที่ของตนเองแล้ว หน้าที่อีกอย่างหนึ่งคือมีหน้าที่เป็นพลเมืองดี ผมได้มีโอกาสตามเสด็จพระองค์ไปในช่วง ๑๐ กว่าปีมานี้ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ ผมคิดว่าทรงปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดียอดเยี่ยม พร้อมพระมหากรุณาธิคุณ จากประสบการณ์ความรู้ของพระองค์ เมื่อเสด็จฯ ไปที่ไหน ทรงพบอะไรก็จะมีพระราชดำริตลอดเวลาว่า พระองค์จะทำประโยชน์ให้แก่ใครได้บ้าง บ้านเมืองได้บ้าง โดยเฉพาะสำนักงาน กปร. และมูลนิธิชัยพัฒนาด้วย งานของโครงการหลวง โครงการมูลนิธิดอยตุง เป็นโครงการที่ทรงริเริ่มโดยสมเด็จย่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ พระองค์ทรงสืบสานงานต่าง ๆ ได้อย่างราบรื่น และด้วยเอาพระราชหฤทัยใส่อย่างมากมาย

อันที่สองเป็นพระราชกรณียกิจที่ทรงเน้นด้วยพระองค์เอง ตัวอย่างเช่น งานทางด้านการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในถิ่นทุรกันดาร ทรงมีพระราชดำริริเริ่มและทรงกำหนดแบบอย่างเป็นโมเดล (Model) ให้ ไม่ใช่เฉพาะในประเทศเรา แต่ประเทศอื่นที่ต้องการจะจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและวิเคราะห์ดูรูปแบบที่พระองค์ทรงออกแบบไว้เป็นตัวอย่างได้อย่างงดงาม การให้การศึกษากับหมู่บ้านชนกลุ่มน้อย ซึ่งอยู่ในหุบเขาตัดขาดจากการคมนาคม เกือบทุกคนในหมู่บ้านพูดภาษาไทยไม่ได้เลย พูดได้แต่ภาษาของชนเผ่า ทรงออกแบบตัวอาคารไว้เป็นอาคารลำลองอยู่ในพื้นที่ในชุมชนนั้น และทรงจ้างครู ซึ่งเป็นเด็กชนเผ่าที่เรียนจบ ม. ๖ ที่สามารถใช้ภาษาไทยได้ แล้วตรงกลางของอาคารนี้เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ตรงกลางก็จะเป็นที่ทำการของครูเหล่านี้ อีกด้านหนึ่งก็เป็นที่สำหรับสอนผู้ใหญ่ อีกด้านหนึ่งสอนเด็กเล็กในหมู่บ้านให้พูดภาษาไทย พอพูดภาษาไทยได้ ก็จะทรงถามอยากเรียนหนังสือไหม ถ้าอยากเรียนหนังสือพระองค์ก็ทรงจัดหาที่เรียนให้ โรงเรียนของ ตชด. โรงเรียน สพฐ. โรงเรียน กศน. ให้ราษฎรต่อยอดความรู้ โดยผ่านระบบการศึกษา และทรงติดตามผลการดำเนินงานตลอด ส่วนใหญ่ก็จะพระราชทานทุนให้ ทรงเคยปรารภกับพวกเราว่า **“นักเรียนทุนของฉันคงจะถึงหมื่น”** ทรงปรารภแบบ

> “นักเรียนทุนของฉันคงจะถึงหมื่น”

ไม่เป็นทางการ แต่นักเรียนทุนของพระองค์มากจริง ๆ มีเด็กจากบนดอยหลายคนได้พระราชทานทุนไปเรียนเมืองนอก จบปริญญาตรี โท เอก คืออย่างน้อยเขาช่วยตัวเองได้ ช่วยครอบครัวได้ เป็นคนที่มีคุณภาพของประเทศ แล้วไปทำงานดีทั้งนั้น ลองนึกจินตนาการดู เด็กที่อยู่ตามดอยเหล่านั้น ถ้าขาดพระองค์ไป โอกาสในชีวิตคงไม่มี แต่พระองค์ได้พระราชทานโอกาสของชีวิตให้กับเด็กเหล่านั้น กล่าวได้ว่าการที่จะพัฒนาประเทศไหนในโลกเราจะต้องพัฒนาเฉพาะส่วนใน ส่วนที่เป็นชายขอบไปไม่ถึงหรอก แต่พระองค์เสด็จฯ ไปเยี่ยม และก็ไปพระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้ถึงราษฎรแบบครบวงจร

สำหรับเด็กที่จบการศึกษาจะมาเข้าเฝ้าฯ และพระองค์มีรับสั่งถามจบแล้วจะทำงานที่ไหน พ่อแม่เด็กจะยืนข้างหลังเด็กมีรับสั่งถามพ่อแม่ว่าตอนนี้ทำมาหากินอะไร ช่วยตัวเองได้ไหม ถ้าไม่ได้ ก็พระราชทานความช่วยเหลือ คิดว่าไม่มีนักการศึกษาที่ไหนมองครบวงจรเหมือนพระองค์

โรงเรียนที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณก็พระราชทานพระราชานุเคราะห์ก็มีหลายประเภท มีโรงเรียน ตชด. ซึ่งมี ๔๐๐ กว่าโรงเรียน แล้วแต่ละโรงเรียนก็เสด็จฯ ไปเยี่ยมเยียน โรงเรียน สพฐ. โรงเรียนปอเนาะทางสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โรงเรียนพระปริยัติธรรม สำหรับเณรน้อย พระราชทานพระราชานุเคราะห์โรงเรียนเหล่านี้ไม่ได้พระราชทานเฉพาะความช่วยเหลือทางด้านการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจ ทรงคิดไปถึงว่าจะทำอย่างไรให้เด็กเหล่านี้ เป็นคนดี มีสุขภาพดีด้วย ตัวอย่างเช่น กลางวันมีข้าวทานไหม จึงเกิดโครงการอาหารกลางวันขึ้นมา

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

โครงการอาหารกลางวัน พระองค์ทรงแนะนำให้พ่อแม่เด็กที่อยู่ในหมู่บ้านนั้น มาเป็นอาสาสมัครแม่ครัวมาสอนให้เด็กนักเรียนทำกับข้าวหุงข้าวให้เป็น ทำให้เด็กมีมื้อกลางวันจะได้รับประทานอาหารได้เต็มที่ และมีโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันควบคู่ไปด้วย โดยแนะนำให้ครูและนักเรียนหาพื้นที่ทำเกษตร เลี้ยงสัตว์ วัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะการเกษตร ต่อมากระทรวงเกษตรฯ ก็ตั้งเป็นโครงการยุวเกษตรกร มีหลักสูตร มีเครื่องแบบ และก็มีการพบปะกัน โครงการเหล่านี้ก็จะขยายไปจากพระราชดำริ และทรงติดตามการดำเนินการตลอด และพระราชทานคำแนะนำให้ว่า ต้องปรับปรุงอย่างไร ผมรู้สึกมีความสุขมากที่ตามเสด็จพระองค์ โรงเรียน เด็ก ได้ประโยชน์จริง นอกจากนั้นก็ยังทรงห่วงใยดูแลทุกข์สุขของครูอาจารย์ มีความเป็นอยู่กันอย่างไรทรงถามไถ่ มีสิ่งใดที่จะพระราชทานความช่วยเหลือบ้าง ผมคิดว่าตัวอย่างการจัดการศึกษาถิ่นทุรกันดารพระองค์ทรงทำไว้เป็นตัวอย่างที่ดีมาก แล้วก็ได้พระราชทานความช่วยเหลือให้กับประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย โดยทรงสร้างโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารคล้ายโมเดล (Model) ที่ได้กราบเรียน ที่สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ ประเทศภูฏาน สิ่งเหล่านี้ยืนยันได้ว่าพระราชกรณียกิจและกิจการเกี่ยวกับการศึกษาในถิ่นทุรกันดารสามารถทำได้ เป็นประโยชน์ พระราชทานโอกาสให้กับเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารให้เขามีความรู้มีอาชีพ เป็นการศึกษาซึ่งต่อยอดสามารถช่วยตัวเองได้ และหลายคนก็กลับไปช่วยดูแลชุมชนตัวเอง นักเรียนทุนของพระองค์กลับไปเป็นครู ตชด. เนื่องจากอยากกลับไปช่วยชุมชนของตนเอง ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดี

นอกจากนั้น ถ้าพระองค์เสด็จฯ ผ่านไปในหมู่บ้านที่มีโครงการของสำนักงาน กปร. มูลนิธิชัยพัฒนา พระองค์เสด็จฯ ไปเยี่ยม ไปถึงไร่และบ้านของราษฎร ทรงถามว่าเป็นอย่างไรบ้าง มีขัดข้องตรงไหนบ้าง แล้วจะให้ช่วยอย่างไร น้ำเป็นอย่างไร เช่น โรงเรียนปริยัติธรรมในจังหวัดต่าง ๆ พระองค์ทรงทราบว่าเณรที่มาบวช ส่วนมาก

โครงการสหกรณ์โรงเรียน

มาจากครอบครัวที่ยากจน ส่วนหนึ่งเมื่อบวชเณรแล้วเรียนจบแล้วก็ไม่ได้เรียนต่อ เมื่อสึกแล้วก็กลับไปอยู่บ้านเป็นเด็กต่อ พระองค์มีรับสั่งว่าจะให้เอาวิชาชาวบ้าน วิชาอาชีวะ ไปช่วยสอนเด็กปริยัติธรรม เรียนไปกับวิชาสามัญ เพื่อว่าถ้าไม่มีโอกาสได้เรียนต่อจะได้มีวิชาความรู้มีวิชาชีพได้ จนมาเป็นโครงการฝึกวิชาชีพ ให้โรงเรียนสารพัดช่าง อาชีวะ และปราชญ์ชาวบ้านต่าง ๆ มาช่วยเป็นครูพิเศษสอนให้กับโรงเรียนปริยัติธรรม โรงเรียน ตชด. พระองค์ทรงมองรวมครบถ้วนทั้งเรื่องโภชนาการ เครือข่ายของการศึกษามีหมด ผมได้มีโอกาส ตามเสด็จครั้งหนึ่งทางภาคใต้ พระองค์เสด็จฯ ไปที่โรงเรียน พระองค์ก็เสด็จฯ ออกจากประตูโรงเรียนมาที่ถนนในหมู่บ้าน พระองค์ทรงชี้ไปยังหมู่บ้านและมีพระราชดำรัสว่านี้หลักสูตรท้องถิ่นเรียนได้หมด พระองค์ทรงเชื่อมโยงหมดทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

อีกประการหนึ่งที่ทรงเป็นความคิดริเริ่มของพระองค์ คือ **โครงการสหกรณ์โรงเรียน** ก็ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ของกรมตรวจสหกรณ์ กรมบัญชีสหกรณ์ มาช่วยกันสอนเด็กมาตั้งสหกรณ์ สอนวิธีประชุมให้มีการสมัครสมาชิกอย่างไร มีการประชุมอย่างไร มีประธาน เหรัญญิก เลขานุการ มีการจดรายงานการประชุม เวลาเสด็จฯ ไปเยี่ยมทรงเปิดดูว่าจดรายงานเป็นหรือไม่เป็น เคยรับสั่งหลายครั้งสหกรณ์นี้เป็นรากฐานของประชาธิปไตย ทุกคนมีหนึ่งเสียงเท่ากัน และทุกคนต้องฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักฟังความเห็นของผู้อื่น คือหลักการประชาธิปไตยในความคิดของพระองค์ เด็กก็จะมีทักษะการทำธุรกิจร้านค้าสหกรณ์ ทักษะในการประชุมได้หลายอย่างครบเครื่อง สหกรณ์โรงเรียนควรให้ความสำคัญอยากให้ส่งเสริมสนับสนุนกัน มีประโยชน์จริง ๆ

นอกจากเรื่องการศึกษาแล้ว เรื่องสุขภาพนักเรียนพระองค์ใส่พระราชหฤทัยมาก เช่น สารไอโอดีนในถิ่นทุรกันดารส่วนมากเป็นเกลือสินเธาว์ ไม่ใช่เกลือทะเล เพราะฉะนั้น เกลือสินเธาว์ก็จะขาดสารไอโอดีน ขอความร่วมมือกรมอนามัย ขอผู้มีความรู้จากมหาวิทยาลัยมหิดล สอนครู ตชด. และนักเรียนว่าต้องนำสารไอโอดีนผสมกี่หยด น้ำเท่าไหร่ เด็กทุกคนจะได้มีน้ำไอโอดีนกิน

เกลือไอโอดีนถ้าขาดจะทำให้การทำงานของสมองไม่เต็มที่ ตอนที่ผมเป็นนักเรียนแพทย์ผมเคยไปเยี่ยมโรงเรียนที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ นักเรียนเป็นโรคคอพอกทุกคน แต่ตอนนี้ไม่มีแล้ว หลังจากมีโครงการน้ำดื่มไอโอดีน นอกจากเรื่องสุขภาพก็จะมีห้องพยาบาลของโรงเรียน เมื่อเสด็จฯ ไปเยี่ยมทุกครั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือพยาบาลก็ต้องถวายรายงาน มีเด็กเท่าไรอยู่ในเกณฑ์ปกติไหม มีหญิงวัยเจริญพันธุ์ในชุมชนเท่าไร ที่ผ่านมามีโรคติดต่ออะไรไหม พระองค์ทรงดูแลหมดตั้งแต่ผู้หญิงวัยเจริญพันธุ์ คือท่านอยากให้เด็กไทยโตสมบูรณ์แบบตั้งแต่อยู่ในท้องแม่

บางหมู่บ้าน เช่น อำเภออุ้มผาง และอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตากติดชายแดน แล้วรถประจำทางไม่มี บ้านก็ไม่มีมอเตอร์ไซค์ แล้วพอเป็นไข้มาลาเรีย ส่วนมากจะเป็นไข้มาลาเรียดื้อยา ก็มักจะเสียชีวิต หรือผู้หญิงจะคลอดก็ไปโรงพยาบาลไม่ทัน เพราะเดินทาง ๔ - ๕ ชั่วโมง ก็มีโครงการให้ครู ตชด. หัดทำคลอด หรือครู ตชด. เจาะเลือด แล้วก็มีกล้องสอนให้ดูว่ามีเชื้อมาลาเรียก็ให้ยาเลย แล้วหลังจากนั้นค่อยโยกย้ายคนไข้ ให้รับการพยาบาลเบื้องต้นให้รอดชีวิตก่อน เพราะฉะนั้นครู ตชด. ทำได้หลายอย่างจากความจำเป็น แต่พระองค์ทรงมีความคิดริเริ่มและเชื่อมโยงสิ่งเหล่านี้ไว้หมด

สำหรับด้านสถานพยาบาลในชุมชน บางครั้งก็เกิดจากอุทกภัย ภัยพิบัติ เช่น ภัยสึนามิ ที่อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา โรงพยาบาลก็ทรุดโทรมมาก ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ให้กองทหารช่างช่วยสร้างโรงพยาบาลใหม่ หรือโรงพยาบาลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โรงพยาบาลเดิมไม่สามารถรองรับผู้ป่วยได้พอ เนื่องจากมีผู้ป่วยมารักษามากขึ้น พระองค์พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ สร้างอาคารผู้ป่วยใน และขอกระทรวงสาธารณสุขจัดงบสร้างอาคารผู้ป่วยนอก ที่โรงพยาบาลแม่แจ่มที่มีพระราชดำริได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นจุดเริ่มต้น อยากจะให้ดูเรื่องการจัดภูมิทัศน์ของโรงพยาบาล ให้โรงพยาบาลเป็นรมณียสถาน คือใครเข้าไปแล้ว สบายกาย สบายใจ โรงพยาบาลมุ่งความสนใจเรื่องตึก แต่ว่าสิ่งแวดล้อมโรงพยาบาลก็เป็นสิ่งสำคัญ อย่าคิดเพียงว่าเรามีตึก มีหมอ มีพยาบาล มีเครื่องใช้สอย และรอบ ๆ บริเวณโรงพยาบาล คนไข้ ญาติ จะมีสวนให้เดินไหม หมอกับพยาบาลเวลาพักผ่อนจะมาเดินหาความสุขกับธรรมชาติ คือธรรมชาติจะทำให้จิตใจอ่อนน้อมลงและก็ผ่อนคลาย ถ้าให้ความสนใจกับการจัดภูมิทัศน์หรือ

“ โรงพยาบาลคุณภาพ โรงพยาบาลคุณธรรม ”

สิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล จะทำให้ผ่อนคลาย น่าจะดีสำหรับทุกฝ่าย เวลาเราเข้าไปในโรงพยาบาลใหญ่ ๆ จะไม่มีที่ว่างปลูกต้นไม้เลย เพราะว่าคอนเซ็ปต์ (Concept) เรื่องภูมิทัศน์ของโรงพยาบาลยังไม่ชัดเจน บางแห่งมีบางแห่งก็ยังไม่มี คือเห็นใจนะการที่คนไข้เพิ่มก็สร้างตึกเพิ่ม แต่ว่าเมื่อสร้างตึกเพิ่ม แล้วไม่หาที่ใหม่และสร้างที่เดิมแล้วต้องไปตัดต้นไม้ความร่มรื่นหายหมด มันคุ้มกันไหม ตรงนี้ก็อาจจะเป็นโจทย์ ถ้าเรามีที่ว่างพอปลูกสวน ปลูกป่าในโรงพยาบาล แล้วก็ออกแบบให้ดี ให้เกิดความร่มรื่น ที่ว่าร่มรื่นก็คือสบายกาย รื่นรมย์ก็คือสบายใจ เมื่อเข้าไปในโรงพยาบาลนี้ไม่ใช่เข้าไปแล้วร้อน ร้อนทั้งอารมณ์หมอ ร้อนทั้งสิ่งแวดล้อม แต่เข้าไปแล้วเย็นสบาย หมอก็ยิ้มแย้มแจ่มใส พยาบาลก็พูดจาไพเราะ เราก็มีความสุขทั้งคนไข้และญาติคนไข้ สิ่งเหล่านี้สามารถทำได้

พระองค์มีพระราชประสงค์ที่กำลังทำอย่างหนึ่ง คือ **“โรงพยาบาลคุณภาพ โรงพยาบาลคุณธรรม”** **โรงพยาบาลคุณภาพ** ก็คือว่ามาตรฐานให้การดูแลรักษาต้องได้คุณภาพ ซึ่งเขาจะมีระบบ HA : Hospital accreditation อันที่สองคือ**โรงพยาบาลคุณธรรม** คือ โรงพยาบาลนี้ตั้งแต่ระดับผู้อำนวยการจนถึงภารโรงทุกคนซื่อสัตย์สุจริต มีน้ำใจ มีความรับผิดชอบ เราเริ่มทำได้ ๓ โรงพยาบาลแล้ว คือ โรงพยาบาลศูนย์ชลบุรี จังหวัดชลบุรี โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชตะพานหิน จังหวัดพิจิตร โรงพยาบาลบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ตอนนี้กำลังขยายไปยังจังหวัดต่าง ๆ จะพยายามทำโรงพยาบาลคุณธรรมขึ้นมาให้มาก ๆ เมื่อเรามีโรงพยาบาลคุณภาพ โรงพยาบาลคุณธรรมแล้ว และเพิ่มอีกอย่างคือ โรงพยาบาลที่เป็นรมณียสถานด้วย ซึ่งครบวงจรแล้ว ทำให้คนที่นั้นมีความสุข และกำลังดูการดำเนินการที่โรงพยาบาลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ให้ไปดำเนินการ

ตลอดระยะเวลาที่ได้สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ได้รับฟังว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงงานอย่างหนักเพื่อให้ประชาชนในถิ่นทุรกันดารได้มีโอกาสเท่าเทียมกัน ทรงเป็นนักการศึกษาที่ยอดเยี่ยม ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจมากมาย สุดท้ายนี้ ท่านองคมนตรี ได้ฝากทิ้งท้ายว่า เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีทรงเจริญพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา ในฐานะที่เราเป็นพสกนิก เราสามารถแบ่งเบาพระราชภาระของพระองค์ได้ ขอแค่ทุกคนเป็น **“พลเมืองดี”**

โครงการ
ปรับปรุงถนนป่าไม้ลำลองตามพระราชดำริ อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

เรียบเรียงโดย : *นางสาวสใบทิพย์ ศรีทองสุข*
สำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๓

อำเภอออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ส่วนใหญ่ ๘๐ เปอร์เซ็นต์เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน สภาพภูมิอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี ราษฎรดั้งเดิมเกือบทั้งหมดเป็นชาวไทยภูเขา เชื้อสายกะเหรี่ยง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบาก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ปลูกข้าวและพืชผักสวนครัว ได้แก่ ผักกาด พริก มะเขือ ถั่ว ผลผลิตที่ได้จะเก็บไว้บริโภคเองภายในครัวเรือน หากเหลือจึงแบ่งขาย

ราษฎรบ้านราชา บ้านผาแดง บ้านแม่ตื่นน้อย บ้านทุ่งงิ้ว และบ้านพะกะเช อำเภอออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ต่างประสบปัญหาด้านการคมนาคม เนื่องจากถนนแคบ ขรุขระ ลัดเลาะไปตามแนวเขาลงลำห้วย การสัญจรลำบากโดยเฉพาะช่วงฤดูฝน จะเป็นหลุมเป็นบ่อ ส่งผลให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อนในการเดินทางสัญจรไปยังสถานศึกษา สถานพยาบาล ติดต่อหน่วยงานราชการ ตลอดจนการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร

เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๖ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามผลการดำเนินงานโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พื้นที่อำเภอออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ในการเสด็จพระราชดำเนินโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนท่านผู้หญิงประไพ ศิวะโกเศศ บ้านผาแดงใหม่ ตำบลสบโขง อำเภอออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ราษฎรบ้านผาแดงได้ขอพระราชทานความช่วยเหลือเรื่องเส้นทางคมนาคม

ต่อมาได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนรางวัลอินทิรา คานธี ตำบลแม่ตื่น อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ราษฎรบ้านพะกะเชได้ขอพระราชทานความช่วยเหลือเรื่องอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กและเส้นทางคมนาคม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี จึงได้พระราชทานพระราชดำริกับนายมโนพัศ หัวเมืองแก้ว อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่เข้าเฝ้าทูลละอองพระบาท ณ เรือนประทับแรมพิเศษ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ โดยพระราชทานหนังสือขอความช่วยเหลือดังกล่าวให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการช่วยเหลือราษฎร

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ สำนักงาน กปร. ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณโครงการปรับปรุงถนนป่าไม้ลำลอง บ้านแม่ตื่นน้อย-บ้านทุ่งต้นงิ้วตามพระราชดำริ แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช วงเงินงบประมาณ ๑๑,๒๙๗,๑๐๐ บาท เพื่อดำเนินการปรับผิวจราจร กว้าง ๔ เมตร ปรับปรุงผิวถนนด้วยดินถมบดอัดแน่นและลูกรังบดอัด ระยะทาง ๒๔ กิโลเมตร เพื่อช่วยเหลือราษฎรบ้านพะกะเช บ้านแม่ตื่นน้อยและบ้านทุ่งต้นงิ้ว อีกทั้งยังประโยชน์ให้กับราษฎรในเขตติดต่อระหว่างอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ กับอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ที่ประสบปัญหาการสัญจรในช่วงฤดูฝน

และต่อมา ปีงบประมาณ ๒๕๕๗ สำนักงาน กปร. สนับสนุนงบประมาณจำนวน ๘,๕๒๔,๕๐๐ บาท แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อดำเนินงานโครงการปรับปรุงถนนป่าไม้ลำลอง บ้านราชา-บ้านผาแดงตามพระราชดำริ ระยะทาง ๑๗.๗ กิโลเมตร โดยการปรับผิวจราจร กว้าง ๔ เมตร ใช้ดินถมบดอัดแน่นและลูกรังบดอัด สามารถช่วยเหลือราษฎรบ้านราชาและราษฎรบ้านผาแดงที่อาศัยอยู่ตลอดเส้นทางถนนป่าไม้ลำลอง จำนวน ๒๐๐ ครัวเรือน ราษฎรประมาณ ๑,๐๐๐ คน ให้มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณและพระเมตตาที่มีต่อพสกนิกร ทรงนำความช่วยเหลือไปให้ราษฎรอย่างทั่วถึง ไม่ว่าท้องถิ่นนั้นจะทุรกันดารสักเพียงใด โครงการปรับปรุงถนนป่าไม้ลำลองตามพระราชดำริ เส้นทางบ้านแม่ตื่นน้อย-บ้านทุ่งต้นงิ้ว และเส้นทางบ้านราชา-บ้านผาแดง ได้สร้างคุณูปการอย่างมากมายทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ช่วยให้การเดินทางสัญจรระหว่างชุมชนมีความคล่องตัว สามารถขนส่งผลิตผลทางการเกษตรไปสู่ท้องตลาดได้อย่างรวดเร็ว เป็นการสร้างงานสร้างรายได้ในชุมชน เสริมสร้างสถาบันครอบครัวให้มั่นคงและเข้มแข็ง ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของราษฎรในถิ่นทุรกันดารดีขึ้น

ชนเผ่าแห่งผืนป่าลุ่มน้ำน่าน “มลาบรี”

เรียบเรียงโดย : *นางสาวฉัตรวิน บุญเกิด*
สำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๓

โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร และฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารบ้านห้วยหยวกจังหวัดน่าน

ชนเผ่ามลาบรี (มละ) หรือผีตองเหลือง จะเรียกตัวเองว่า **“คนป่า”** หรือ **“มลาบรี”** เดิมมีถิ่นฐานอยู่ในเขตจังหวัดไชยะบุรี ประเทศลาว ต่อมาอพยพไปอยู่ตามที่ต่าง ๆ เช่น อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ แถบภูกระดึง จังหวัดเลย ชนเผ่านี้อยากให้ผู้คนทั่วไปเรียกว่า **“ชนเผ่ามละ”** ที่หมายถึง **“คน”** ไม่ใช่ **“มลาบรี”** ที่หมายถึง **“คนป่า”** เพราะพวกเขาไม่ใช่คนป่า พวกเขาเพียงใช้ชีวิตอยู่ในป่าเท่านั้น ส่วนคำว่า ผีตองเหลือง มาจากเมื่อ **“ชนเผ่ามละ”** อาศัยอยู่ในป่า มีการหาของป่ากินเป็นอาหารเช่น เผือก มัน กล้วย หน่อไม้ สัตว์ป่า ผึ้ง เมื่ออยู่ที่ใดที่หนึ่งประมาณ ๒ - ๓ วัน ก็จะเปลี่ยนที่อยู่ใหม่ เมื่อมีคนแปลกหน้าหรือได้ยินเสียงคนเข้าไปใกล้พวกเขาก็จะหลบหนีอย่างว่องไว ด้วยเกรงกลัวการถูกทำร้าย โดยทิ้งไว้แค่เพิงพักอาศัยที่สร้างจากใบตองจนแห้งเป็นสีเหลืองเท่านั้น

เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๐ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จทรงงานที่ชนเผ่ามลาบรี บ้านห้วยหยวก หมู่ ๖ ตำบลแม่ขะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ทรงมีความห่วงใยเรื่องความเป็นตัวตนของชนเผ่ามลาบรี (ตองเหลือง) จะสูญหาย วัฒนธรรมของมนุษย์ยุคหินเผ่าสุดท้าย จึงทรงมีพระราชดำริแนวทางการพัฒนา ให้มลาบรีอยู่กับป่า มีชีวิตแบบดั้งเดิมแต่สามารถรู้เท่าทันโลกปัจจุบัน มีการคุ้มครองเสรีภาพของชนเผ่า มีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรม อีกทั้งให้มีการส่งเสริมการปลูกข้าวเพื่อบริโภค และสร้างรายได้เพื่อใช้จ่ายในครอบครัว กรมป่าไม้จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรและฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารบ้านห้วยหยวกตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดน่าน ขึ้น ตามคำสั่งกรมป่าไม้ ที่ ๒๑๗๙/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ กรมป่าไม้ทูลเกล้าฯ ถวายหนังสืออนุญาตให้กระทำการในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำยาวและป่าน้ำสวด เนื้อที่ ๑,๙๐๕ ไร่ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี รวมถึงรวบรวมเครื่องมือเครื่องใช้ อาหาร สมุนไพรและยารักษาโรค

สำนักงาน กปร. พร้อมด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงาน เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศพื้นที่ป่าไม้ต้นน้ำลำธาร ขุนห้วยลู่ และขุนสะเนียนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าน้ำยาว น้ำสวด และพัฒนาคุณภาพชีวิตชนเผ่ามลาบรี โดยยึดหลักคนเป็นศูนย์กลางตามหลักการพัฒนา ๕ ด้าน ได้แก่ อาชีพและรายได้ การศึกษา สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม และประเพณีวัฒนธรรม โดยเน้นหลักการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับป่า อย่างยั่งยืน

การดำเนินการที่ผ่านมา

๑. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตขุนน้ำสะเนียนห้วยลู่ เพื่อการจัดการชุมชน พัฒนาที่อยู่อาศัย ส่งเสริมการประกอบอาชีพ ลักษณะคนสามารถอยู่กับป่าได้ ปัจจุบันมีชนเผ่ามลาบรีเข้ามาอาศัยอยู่จำนวน ๑๐ ครอบครัว ประชากรทั้งสิ้น ๓๓ คน และได้รับอนุญาตจัดตั้งบ้านเลขที่ชั่วคราว เลขที่ ๑๕๔ หมู่ ๕ ตำบลสะเนียน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

๒. การพัฒนาด้านอาชีพและรายได้ ส่งเสริมและเพิ่มทักษะการทำนาปลูกข้าวแบบนาขั้นบันไดให้เพียงพอแก่การบริโภค

๓. การพัฒนาด้านการศึกษา สร้างห้องเรียนชั่วคราว ขนาด ๖ x ๑๒ เมตร โดย กศน. ดำเนินการ ปัจจุบันเปิดทำการระดับมัธยมต้น จำนวน ๕ คน และมัธยมปลาย จำนวน ๕ คน นอกจากนี้ สนับสนุนการเรียนการสอนระดับชั้นประถมและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ระหว่างการจัดทำหลักสูตรร่วมกับ กศน. และ อบต.

๔. การพัฒนาด้านสุขภาพอนามัย ส่งเสริมการรักษาความสะอาดร่างกาย บ้านเรือน เสื้อผ้าเครื่องใช้ต่าง ๆ การใช้ห้องน้ำห้องส้วม การวางแผนครอบครัว และประสานความร่วมมือสถานีอนามัยในพื้นที่ในการตรวจคัดกรองและการป้องกันโรคต่าง ๆ

๕. การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ อบรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ปลูกฟื้นฟูป่าไม้ ปลูกป่าอาหารชุมชน ทำแนวกันไฟ และจัดทำฝายต้นน้ำแบบต่าง ๆ

๖. การพัฒนาด้านประเพณีวัฒนธรรม ส่งเสริมการรักษาและถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การสอนทบทวนภาษา การแต่งกายในห้องเรียน ภูมิปัญญาการจักสาน การเก็บหาและการใช้ประโยชน์พืชพรรณ อาหารและสมุนไพร

จากการพัฒนาตามแนวพระราชดำริให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน รวมถึงการอนุรักษ์วิถีชีวิตของคนพื้นถิ่นให้ดำรงอยู่อย่างสมดุล สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเช่นปัจจุบัน การดำเนินงานสนองพระราชดำริในการอนุรักษ์กลุ่มชาติพันธุ์ ชาวมลาบรีนี้ช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ ที่ควบคู่กับการพัฒนา ทั้งนี้ ชนเผ่ามลาบรีได้รับการพัฒนาด้านอาชีพ การทำนา และการศึกษาส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงตนเองและครอบครัว

เจ้าฟ้า นักอนุรักษ์

เรียบเรียงโดย : *นางสาวแพรฤดี ลำธารทรัพย์*
สำนักศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

> “ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ คือ การเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญรอยตามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วยการให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดทำ **“โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี”** หรือที่เรียกโดยย่อว่า **“โครงการ อพ.สธ.”** ขึ้น เมื่อเดือนมิถุนายน ปี ๒๕๓๕ และได้พระราชทานดอกไม้ **“ชมพูภูคา”** พืชหายากใกล้สูญพันธุ์เป็นสัญลักษณ์ โดยมีโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ฝ่ายวิชาการ เป็นแกนหลักในการดำเนินงาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสืบสานงานอนุรักษ์พันธุกรรมพืช โดยเริ่มจากการสร้างจิตสำนึกให้กับเด็กและเยาวชน ในหลักคิดนี้ นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้ให้ข้อสังเกตว่า **“...อย่างต้นไม้เราต้องสนใจที่รากแก้ว เวลาปลูกต้นไม้ถ้ารากแก้วมันหักหรือมันขาด แน่นอนมันก็ไม่ขึ้น ฉันใดก็ฉันนั้น การที่ไปจับจุดแรก เพราะเยาวชน เป็นต้นตอของความเป็นมนุษย์...”**

“...ทรงสนพระทัยเรื่องแรกคือเรื่องการศึกษาของเยาวชน ชีวิตความเป็นอยู่ตั้งแต่เด็กเลย เรื่องอาหาร ความเป็นอยู่ของเด็ก ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสิ่งที่เป็นจุดเด่นก็คือทรงทำเพื่อบูรณาการ โดยสิ่งแวดล้อมก็จะเริ่มจากโรงเรียนก่อน อาหารก็จะเริ่มจากโรงเรียนก่อน จะเห็นว่าแปลกจากที่อื่น เพราะพระองค์จะเริ่มจากต้นตอเลย คือ สถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่ถูกต้อง เพราะเด็กจะต้องเรียนรู้ และเห็นได้ว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีจะทรงดูแลตั้งแต่เกิด...”

ทรงมุ่งดำเนินงานด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช โดยเน้นกลุ่มเยาวชนในพื้นที่สถานศึกษา ดังเช่น **“โครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน”** เป็นสื่อ เพื่อให้นักเรียน เยาวชน และประชาชนทั่วไป มีความเข้าใจ เห็นความสำคัญของพืชพรรณ เกิดความรัก หวงแหน และรู้จักการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน คือ ใช้สวนพฤกษศาสตร์เป็นที่รวบรวมพืชพรรณไม้ที่มีชีวิต มีแหล่งข้อมูลพรรณไม้

มีการศึกษาต่อเนื่อง เก็บตัวอย่างพันธุ์ไม้ มีการบันทึกรายงานและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับพันธุ์ไม้ รวมทั้ง

ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีมุมสำหรับศึกษาค้นคว้า และมีการนำไปใช้ประโยชน์เป็นสื่อการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ เป็นการดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ไม่ฝืนธรรมชาติ และเป็นไปตามความสนใจและความพร้อมของโรงเรียน การดำเนินงานได้ขยายผลไปยังชุมชนพื้นที่ต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมการสำรวจฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น และการจัดตั้งศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน โรงเรียน สถาบันการศึกษาในพื้นที่เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนดำเนินงาน เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ฐานทรัพยากร ๓ ส่วน ได้แก่ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

โดยเฉพาะอย่างยิ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง ๖ แห่ง เป็นหน่วยงานดำเนินงานสนองพระราชดำริ ในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน กว่า ๑๐๐ หน่วยงาน โดยดำเนินกิจกรรมภายใต้กิจกรรมหลากหลายรูปแบบ อนุรักษ์พันธุ์ไม้โบราณ ไม้ประจำถิ่น พันธุ์ไม้หายาก รวมทั้งการขยายพันธุ์พืชให้คงอยู่สืบไป อีกทั้งเพื่อเป็นแหล่งความรู้ให้เยาวชน ประชาชนผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้าและใช้ประโยชน์ทางการศึกษา

พระราชปณิธานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี และแบบอย่างจากพระราชกรณียกิจที่ทรงริเริ่มเพื่อให้ประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่ารู้จักทรัพยากรและการรักษาทรัพยากรของประเทศอันสมบูรณ์และมีค่าไม่ให้หายหมดสิ้นไปตามกาลเวลา คือ แรงบันดาลใจให้หน่วยงานต่าง ๆ มุ่งสานต่อพระราชปณิธานในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ดังพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้ความว่า **“...การรักษาในทรัพยากร คือ การรักชาติ รักแผ่นดิน รักสิ่งที่เป็นสมบัติของตัวเรา...”**

ป่าพรุโต๊ะแดง

(เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี)

จังหวัดนราธิวาส

เรียบเรียงโดย : นางสาวรุ่งรัตน์ วงษ์จู
สำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๔

ธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเราเป็นเสมือนต้นกำเนิดแห่งลมหายใจที่บริสุทธิ์และอากาศที่สะอาดสดใสและสดชื่น ***"ป่าพรุโต๊ะแดง" ผืนป่าแห่งนี้มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า "เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี"*** ก็เช่นกัน คืออีกหนึ่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เป็นป่าพรุที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีเนื้อที่มากที่สุดในบรรดาพรุที่ยังเหลืออยู่ในประเทศไทย

ป่าพรุโต๊ะแดงมีความกว้างประมาณ ๘ กิโลเมตร และยาวประมาณ ๒๘ กิโลเมตร มีพื้นที่ครอบคลุมอาณาเขตของอำเภอตากใบ อำเภอสุไหงปาดี อำเภอสุไหงโก-ลก และอำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๒๐๙,๗๕๕ ไร่ พื้นที่ป่าพรุมีแหล่งน้ำสำคัญ ๓ สายไหลผ่านคือ แม่น้ำบางนรา คลองสุไหงปาดี และคลองโต๊ะแดง อันเป็นที่มาของชื่อป่าแห่งนี้ โดยได้รับการประกาศเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำลำดับที่ ๑๑๐๒ ของประเทศไทย เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๔

"ป่าพรุโต๊ะแดง" ผืนป่าแห่งนี้
มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ
สยามบรมราชกุมารี"

“ประโยชน์ของป่าพรุโต๊ะแดง นอกจากจะประกอบด้วยไม้และของป่าที่อำนวยประโยชน์ต่อมนุษย์แล้วยังเป็นที่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด”

ลักษณะเฉพาะของป่าพรุโต๊ะแดงพบว่าเป็นระบบนิเวศที่มีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งมีความหลากหลายค่อนข้างสูง สภาพเปราะบางต่อการถูกทำลาย แต่ป่าพรุโต๊ะแดงก็สามารถสร้างประโยชน์ให้กับธรรมชาติและราษฎรในพื้นที่ได้อย่างมหาศาล ทั้งในเรื่องการเป็นแหล่งรวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพโดยเฉพาะเป็นแหล่งพันธุกรรมของพรรณไม้ป่าที่มีศักยภาพในเชิงเศรษฐกิจ และพรรณไม้ที่หายากอีกหลายชนิดในประเทศ รวมทั้งยังมีพรรณไม้ป่าพรุอีกหลายชนิดที่สามารถนำมาปลูกเป็นไม้ประดับได้ เช่น หมากแดง หมากงาช้าง เต่าร้าง กะพ้อ รัศมีเงิน เป็นต้น พรรณไม้ป่าพรุหลายชนิดอาจจะนำมาใช้คัดเลือกพันธุ์หรือใช้เป็นต้นตอในการสร้างสวนผลไม้ เช่น มะมุด

มะม่วงป่า เงาะป่า และหลุมพี ปาล์มและหวายบางชนิดใช้ในการก่อสร้างและทำครัวเรือน เช่น หลาวชะโอน หวายตะคล้าทอง พรรณไม้หลายชนิดเป็นอาหารของสัตว์ป่า เช่น หลุมพี สะเตียวหว้าหิน ชมพู่เสม็ด เงาะป่า สะท้อนพรุ มะมุด มะม่วงป่า และมะเดื่อต่าง ๆ รวมทั้งพืชสมุนไพรอีกหลายชนิด เช่น จันทนากาพุ่ม เทพี สักขี อบเชย ข่าลิง หลาว จันทน์แดง บอนจีน ฯลฯ

ประโยชน์ของป่าพรุโต๊ะแดงนอกจากจะประกอบด้วยไม้และของป่าที่อำนวยประโยชน์ต่อมนุษย์แล้ว ยังเป็นที่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิดและยังมีปลาบางชนิดที่พบเฉพาะในป่าพรุด้วย เช่น ปลาดุกรำพัน ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบความหลากหลายของชนิดสัตว์ป่าในพื้นที่ป่าพรุดั้งเดิมกับพื้นที่อื่น ๆ รอบป่าพรุ เช่น ป่าเสม็ด ทุ่งนา ทุ่งกระจูด ฯลฯ พบว่าสัตว์ป่าชนิดที่ใกล้จะสูญพันธุ์หรืออาจจะอยู่ในภาวะใกล้สูญพันธุ์ ส่วนใหญ่ยังสามารถพบเห็นได้ในป่าพรุดั้งเดิม

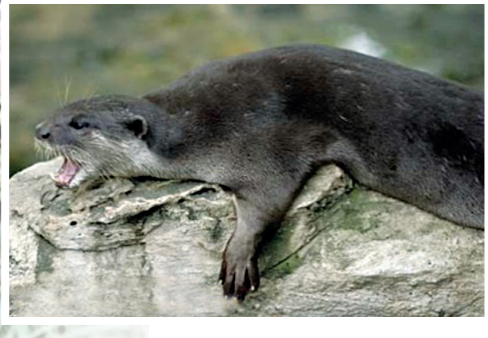

“วัยใสไกด์ธรรมชาติ”, โครงการฝึกอบรมผู้พิทักษ์อนุรักษ์ป่าพรุโต๊ะแดง และโครงการฝึกอบรมค่ายเพื่อนชาวพรุ ซึ่งเป็นพลังสำคัญในการดูแลป่าพรุโต๊ะแดง

นอกจากนี้ เรายังพบว่า ป่าพรุยังให้ข้อมูลด้านการวิวัฒนาการของสังคมพืช การเปลี่ยนแปลงทางธรณีวิทยาและการเปลี่ยนแปลงสภาพดินฟ้าอากาศของท้องถิ่นครั้งอดีตกาล ข้อมูลเหล่านี้ ได้จากการวิเคราะห์ซากเรณูดอกไม้ ที่ถูกเก็บรักษาคงสภาพไว้อย่างดี ปะปนอยู่ในชั้นดินตะกอนและชั้นอินทรียวัตถุของพืชและจำนวนเรณูของพืชและจำนวนของเรณูแต่ละชนิดในชั้นต่าง ๆ ตามวิธีการวิเคราะห์ซากเรณู ที่บ่งบอกอย่างชัดแจ้งถึงวิวัฒนาการของพื้นที่พรุตั้งแต่แรกเริ่มจนกลายมาเป็นสังคมพืชป่าพรุในปัจจุบันได้

จากประโยชน์อันมหาศาลของป่าพรุโต๊ะแดง จึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งที่เราควรที่จะร่วมอนุรักษ์และดูแลรักษาป่าพรุโต๊ะแดงผืนนี้ให้คงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน ดังเช่น ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่สนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในการดูแลรักษาป่าพรุโต๊ะแดงได้ดำเนินการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชน รวมทั้งนักเรียน นักศึกษาในพื้นที่ผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการทำความดีถวาย “พ่อ” ไม่ฆ่า... ไม่ขาย... ไม่กิน... สัตว์ป่า ป่าพรุโต๊ะแดง, **โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครมัคคุเทศก์ท้องถิ่น “วัยใสไกด์ธรรมชาติ”, โครงการฝึกอบรมผู้พิทักษ์อนุรักษ์ป่าพรุโต๊ะแดง และโครงการฝึกอบรมค่ายเพื่อน**

ชาวพรุ ซึ่งเป็นพลังสำคัญในการดูแลป่าพรุโต๊ะแดง ปัจจุบันสามารถสร้างเครือข่ายได้จำนวนถึง ๔,๘๐๐ คน นอกจากนี้ ภายในพื้นที่ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร ได้จัดทำเส้นทางศึกษาความอุดมสมบูรณ์ของป่าพรุโต๊ะแดงผ่าใจกลางป่าพรุ มีหอคอย เรือแคนู ตลอดจนซุ้มแสดงประวัติและข้อมูลของพืชพันธุ์และสัตว์ต่าง ๆ ในพื้นที่ป่าพรุโดยรอบ ใช้เวลาเดินประมาณ ๔๕ - ๖๐ นาที เพื่อให้บุคคลที่สนใจได้เข้ามาเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติอย่างใกล้ชิด รวมทั้งสนุกสนานผสมผสานไปกับสาระความรู้ที่อิงแอบกับธรรมชาติที่สงบเงียบ

เราคงไม่สามารถแยก **“คน”** กับ **“ธรรมชาติ”** ออกจากกันได้ เพราะมีสายใยแห่งชีวิตเชื่อมโยงทั้งสองสิ่งให้ต้องเดินก้าวย่างไปพร้อม ๆ กัน ไม่เพียงแต่การเกื้อกูลประโยชน์ซึ่งกันและกันเท่านั้น แต่มนุษย์ยังต้องคอยปกป้องและดูแลรักษาธรรมชาติ ซึ่งเป็นลมหายใจที่ยิ่งใหญ่และบริสุทธิ์ให้อยู่ยั่งยืนและคงอยู่เคียงข้างมนุษย์ไปตราบนานเท่านาน **“ป่าพรุโต๊ะแดง”** ก็เช่นกัน คือลมหายใจที่สำคัญของคนไทย โดยเฉพาะคนในพื้นที่ภาคใต้ ที่เราควรห่วงใยและดูแลให้พื้นที่ป่าพรุแห่งนี้ยังคงความอุดมสมบูรณ์และสร้างความหลากหลายให้กับระบบนิเวศทางธรรมชาติเช่นนี้ตลอดกาล

ภาพ "ไม่ไม่เปลี่ยนสีที่ญี่ปุ่น 1"
ทรงวาดฉวาบพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภาพ "ดอกบัวฉวาบพระพร"
ทรงวาดฉวาบสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

สวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วง เฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เรียบเรียงโดย : นายวัชระ หัศภาค
กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

“สวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา” เป็นหนึ่งในกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติที่สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้ร่วมกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง ๖ แห่งทั่วประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกิดจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงให้จัดตั้ง **“ศูนย์ศึกษาการพัฒนา”** ขึ้นแห่งแรกที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ในปี ๒๕๒๓ และทรงจัดตั้งอีก ๕ ศูนย์ในช่วงปีต่อ ๆ มา เพื่อให้เป็นสถานที่ที่หน่วยงานราชการในพื้นที่มาร่วมกันดำเนินงานเพื่อศึกษาหารูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมตามแต่ละภูมิภาค โดยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนตามหลักภูมิสังคมและขยายผลการพัฒนาไปสู่การให้บริการกับประชาชนอย่างเบ็ดเสร็จ เปรียบเสมือนเป็น **“พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต”** ในระยะต่อมาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ และพระราชทานพระราชดำริในการพัฒนาการ

ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจุบันศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง ๖ แห่งเป็นสถานที่ศึกษาเรียนรู้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ตามแนวพระราชดำริทั้งการเกษตร การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอบรมด้านอาชีพ เป็นต้น โดยมีประชาชนเกษตรกร ข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา ได้เข้ามาเยี่ยมชมเพื่อศึกษาหาความรู้ และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมตามความสนใจของแต่ละคน

ในโอกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษาในปี ๒๕๕๘ นี้ หน่วยงานที่ร่วมกันทำงานสนองพระราชดำริทั้งสำนักงาน กปร. และศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ทั้ง ๖ แห่ง ได้ร่วมกันน้อมนำแนวพระราชดำริที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี มาจัดทำเป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติ โดยจัดทำ **“สวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา”** ขึ้น ๖ แห่งในพื้นที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ มีวัตถุประสงค์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับพฤกษศาสตร์ที่มีดอกเป็นสีม่วงซึ่งเป็นสีประจำวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี โดยผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ จะได้รับความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ต่าง ๆ และชมสวนที่ตกแต่งอย่างสวยงามเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในโอกาสอันเป็นมงคลยิ่งนี้

“พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต” ในระยะต่อมาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ

นอกจากการจัดทำสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติฯ แล้ว ยังมีการนำแนวพระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เกี่ยวกับการปลูกไม้หลายระดับในพื้นที่เดียวกันมาจัดทำเป็นแปลงสาธิตในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ด้วย เนื่องจากเป็นการแสดงให้เห็นการนำแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการปลูกไม้หลายระดับ เพื่อให้เกิดความหลากหลายในพื้นที่มาจัดทำเป็นตัวอย่างสาธิตให้เห็นการดำเนินการในพื้นที่ของแต่ละศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ที่มีความแตกต่างตามภูมิภาคที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ตั้งอยู่

สวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติฯ และการปลูกไม้หลายระดับ ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาฯ ทั้ง ๖ แห่ง ที่จะดำเนินการในปี ๒๕๕๘ นี้ เป็นการรวบรวมพรรณไม้สีม่วงตามสภาพท้องถิ่นต่าง ๆ มาปลูกพร้อมจัดสวนตามแนวพระราชดำริที่เน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูพรรณไม้และเป็นพื้นที่ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับพันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้วย

ในการดำเนินงานนั้นแต่ละศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ จะทำการเลือกพื้นที่ปรับปรุงพื้นที่การปลูกและบำรุงรักษาให้มีความสมบูรณ์โดยขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมด้านฤดูกาลของแต่ละพื้นที่ โดยปัจจุบันสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติฯ และการปลูกไม้หลายระดับในแต่ละแห่งมีการดำเนินการเป็นดังนี้

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส ได้จัดทำสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติฯ และปลูกไม้หลายระดับเรียบร้อยแล้ว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดและทอดพระเนตรสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติฯ

ศูนย์ศึกษาศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา
เนื่องในโอกาสที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระชนมายุ ๖๐ พรรษา ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๕ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้จัดทำสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติ เพื่อเป็นแหล่งรวบรวม เรียนรู้พรรณไม้ที่มีสีม่วง และเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ
พื้นที่ดำเนินการ ๑๒ ไร่
พื้นที่ดอน เนื้อที่ ๖ ไร่ ปลูกไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม พืชคลุมดิน กล้วยไม้ดิน ไม้เลื้อย
พื้นที่น้ำ เนื้อที่ ๖ ไร่ ปลูกพันธุ์ไม้น้ำ และบัวพื้นเมือง
พรรณไม้ที่รวบรวมภายในสวน มีจำนวน ๖๐ ชนิด จำแนกระดับชั้นพรรณไม้เป็น ๖ ระดับ ดังนี้
ระดับที่ ๑ ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ลำต้นเป็นไม้เนื้อแข็งขนาดใหญ่ มีลำต้นหลัก ตั้งตรง โตเต็มที่สูงเกิน ๑๕ เมตร มีอายุยืนยาวหลายปี มี ๕ ชนิด เช่น กระพี้จั่น อินทนิลน้ำ เป็นต้น
ระดับที่ ๒ ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ลำต้นเป็นไม้เนื้อแข็งขนาดกลาง มีลำต้นหลัก มีความสูงประมาณ ๕-๑๕ เมตร มี ๔ ชนิด เช่น กัลปพฤกษ์ ชงโค เป็นต้น
ระดับที่ ๓ ไม้พุ่ม ไม้ล้มลุก ไม้พุ่มลำต้นเป็นไม้เนื้อแข็งแต่ขนาดเล็กกว่าไม้ยืนต้น และมีลำต้นหลักหลายต้น มีกิ่งก้านสาขาแยกไปมากบริเวณใกล้โคนต้น ไม้ล้มลุกมีลำต้นเป็นไม้เนื้ออ่อน ไม่มีเนื้อไม้หรือมีเนื้อไม้น้อย โคนต้นลักษณะเป็นพุ่มสูง ไม้ทั้ง ๒ ชนิดมีความสูงไม่เกิน ๕ เมตร มี ๓๔ ชนิด เช่น ข้าวโพดสีม่วง โคลงเคลง เป็นต้น
ระดับที่ ๔ ไม้เลื้อย พืชคลุม ลำต้นมีเนื้อไม้หรือไม่มีเนื้อไม้ อายุปีเดียวหรือหลายปี ลำต้นเลื้อยไปตามดินหรือพันสิ่งที่อยู่ใกล้ดิน พืชคลุมดินเป็นพืชที่มีลักษณะแผ่คลุมพื้นดินที่มีประโยชน์ในการรักษาหน้าดิน และช่วยรักษาความชื้นแก่ดิน มี ๖ ชนิด เช่น ถั่วพู หัวใจสีม่วง เป็นต้น
ระดับที่ ๕ พืชหัว มีรากหรือลำต้นใต้ดินที่ใช้สะสมอาหารเพื่อการงอกและการเจริญเติบโตเป็นต้นใหม่ มีลักษณะเป็นหัวอยู่ใต้ดิน มี ๑ ชนิด ได้แก่ มันเทศ
ระดับที่ ๖ ไม้น้ำ เป็นพืชที่อาศัยหรือเจริญเติบโตในน้ำ อาจอยู่ใต้น้ำทั้งหมด หรือมีบางส่วนชื้นสูบริเวณผิวน้ำ แยกได้เป็น ๔ ประเภทหลัก พืชใต้น้ำ พืชโผล่เหนือน้ำพืชลอยน้ำและพืชชายน้ำ มี ๕ ชนิด เช่น คล้าน้ำ บัวสาย เป็นต้น

เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ซึ่งสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติฯ มีเนื้อที่ ๑๒ ไร่ ซึ่งเป็นทั้งพื้นที่ดอน ๖ ไร่ และพื้นที่น้ำ ๖ ไร่ ประกอบด้วยพรรณไม้สีม่วงหลากหลายชนิดจัดในลักษณะไม้ ๖ ระดับ ประกอบด้วย ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ไม้พุ่ม ไม้ล้มลุก ไม้เลื้อย พืชหัว และไม้น้ำ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ จัดทำสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติฯ บนเนื้อที่ประมาณ ๒ ไร่ บริเวณอ่างเก็บน้ำ ๑ โดยได้เริ่มปลูกพรรณไม้ต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๗ โดยปลูกลงพันธุ์ไม้หลัก ๕ ชนิด ได้แก่ อินทนิล อินทรชิต ตะแบก ศรีตรัง และพลอง พร้อมได้เลือกพรรณไม้สีม่วงอีก ๖๐ ชนิด ที่ครอบคลุมไม้ ๖ ประเภท ๕ กลุ่ม มาทำการปลูกในพื้นที่สวนนี้ โดยไม้ ๖ ประเภท หรือ ๖ ระดับ ประกอบด้วย ไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ไม้พื้นล่าง ไม้เลื้อย กล้วยไม้ และพืชหัว และไม้ ๕ กลุ่ม ประกอบด้วย ไม้ป่า ไม้กินได้หรือไม้สมุนไพร ไม้ประดับ กล้วยไม้ และพืชหัว ในพื้นที่สวนได้ทำการตกแต่งภูมิทัศน์ให้สวยงาม ประกอบด้วย ป้ายพระฉายาลักษณ์ จัดทำทางเดินศึกษาธรรมชาติ ป้ายสื่อความหมาย เป็นต้น

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา ใช้พื้นที่ดำเนินการจัดทำสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติฯ โดยจะทำในพื้นที่บริเวณอุทยานมัจฉา มีการจัดหาพันธุ์ไม้ที่มีดอกสีม่วงจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐ ชนิด ทั้งประเภทไม้ยืนต้น ไม้ล้มลุก และไม้น้ำ เช่น กัลปพฤกษ์ แก้วเจ้าจอม ศรีตรัง กระเทียมเถา บานบุรี และบัว เป็นต้น จะเริ่มทำการปลูกในช่วงฤดูฝนปี ๒๕๕๘ พร้อมทั้งจัดทำทางเดินศึกษาพันธุ์ไม้และซุ้มทางเข้า จัดทำป้ายสื่อความหมาย นอกจากนี้ยังมีการจัดทำสวนป่า ๗ ระดับรวบรวมพืชใช้ประโยชน์แบบอเนกประสงค์ตั้งแต่ชั้นเรือนยอดจนถึงพรรณไม้น้ำ โดยใช้ระบบนิเวศป่า ซึ่งจะเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ประชาชนทั่วไปโดยใช้พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ในการดำเนินการ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี จะใช้เนื้อที่ประมาณ ๑๕ ไร่ บริเวณด้านหน้าทางซ้ายมือของถนนทางเข้าก่อนถึงอาคารกองอำนวยการโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ทำเป็นสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วง

เฉลิมพระเกียรติฯ โดยได้มีการเริ่มปลูกพันธุ์ไม้ไปบางส่วนแล้วในเดือนเมษายน ๒๕๕๘ และได้จัดพื้นที่ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ เนื้อที่ประมาณ ๕ ไร่ บริเวณทิศเหนือของกองอำนวยการเพื่อปรับปรุงและปลูกไม้ ๕ ระดับต่อไป

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี ได้ดำเนินการจัดทำสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติฯ และการปลูกไม้หลายระดับ โดยสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติฯ จัดทำใน ๒ พื้นที่ คือ บริเวณแรกใช้แปลงสาธิตงานวิชาการเกษตร และพื้นที่อีกแห่งใช้หน้าอาคารโรงรถ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ โดยได้รับความร่วมมือจากสวนนงนุชในการออกแบบภูมิทัศน์ ขณะนี้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ได้จัดหาพรรณไม้สีม่วงที่เหมาะกับพื้นที่ และเตรียมการเพื่อรอลงปลูกพันธุ์ไม้ในช่วงฤดูฝน ส่วนการปลูกไม้หลายระดับ จะทำการปลูกและปรับปรุงพื้นที่ ๒ ไร่ ในงานแปลงสาธิตงานวิชาการเกษตร ณ ตำบลรำพัน จังหวัดจันทบุรีจัดทำเป็นแปลงไม้ ๕ ระดับ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร จะใช้พื้นที่ประมาณ ๒ ไร่ บริเวณด้านหน้าอาคารต้อนรับเพื่อจัดทำสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติฯ รวมทั้งมีการจัดพื้นที่บริเวณโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ เนื้อที่ ๕๐ ไร่ เพื่อปรับปรุงเป็นแปลงปลูกพันธุ์ไม้ป่า ๕ ระดับ มีการจัดทำผังพื้นที่แล้วรอการปลูกพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ในช่วงฤดูฝนที่จะถึงนี้

หากมีโอกาสได้ไปศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ทั้ง ๖ แห่งเชิญเข้าเยี่ยมชมเพื่อศึกษาหาความรู้และชมความสวยงาม **“สวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา”** และพื้นที่แปลงปลูกไม้หลายระดับตามศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ แต่ละแห่งด้วย

พื้นที่ปลูกไม้ ๖ ระดับ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

ภายในสวนได้จำแนกระดับชั้นพรรณไม้แบ่งออกเป็น ๖ ระดับ คือ ไม้ยืนต้นทรงสูง ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ไม้พุ่ม ไม้ล้มลุก ไม้เลื้อย ไม้คลุมดิน พืชหัวและพืชน้ำ ตามหลักวิชาการ โดยได้ระบุชื่อ ชนิด ชื่อวิทยาศาสตร์ ชื่อวงศ์ และชื่อพื้นเมือง พร้อมคำบรรยายลักษณะทางพฤกษศาสตร์ การขยายพันธุ์ การใช้ประโยชน์ และสรรพคุณทางสมุนไพรจากส่วนต่าง ๆ ของพืชดังนี้

ระดับที่ ๑ ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ไม้จำพวกนี้จะมีเรือนยอดสูงกว่าระดับของพุ่มเรือนยอดของพืชอื่นทั้งหมด ลำต้นเป็นไม้เนื้อแข็งขนาดใหญ่ มีลำต้นหลัก ตั้งตรง ต้นเดียวแล้วจึงแตกกิ่งก้านบริเวณยอด โตเต็มที่สูงเกิน ๑๕ เมตร มีอายุยืนยาวหลายปี มี ๕ ชนิด ได้แก่ กระพี้จั่น แซะ ตะแบก พญาไม้ อินทนิลน้ำ เป็นต้น

ระดับที่ ๒ ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ไม้ประเภทนี้มีลำต้นเป็นไม้เนื้อแข็งขนาดกลาง มีลำต้นหลัก ตั้งตรง เช่นเดียวกับไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ แต่มีความสูงประมาณ ๕ - ๑๕ เมตร มีชนิด ได้แก่ กัลปพฤกษ์ ซงโค ชำมะเลียง ตะลิงปลิง เพกา มะม่วงแก้ว ศรีตรัง เสลา โสกเหลือง

ระดับที่ ๓ ไม้พุ่ม ไม้ล้มลุก ไม้พุ่ม ลำต้นมีไม้เนื้อแข็งแต่ขนาดเล็กกว่าไม้ยืนต้น และมีลำต้นหลักหลายต้น มีกิ่งก้านสาขาแยกไปมากบริเวณใกล้โคนต้น มีอายุหลายร้อยปี ไม้ล้มลุกมีลำต้นเป็นไม้เนื้ออ่อนไม่มีเนื้อไม้หรือมีเนื้อไม้น้อย โคนต้นลักษณะเป็นพุ่มสูง ไม้ทั้ง ๒ ชนิดมีความสูงไม่เกิน ๕ เมตร มี ๓๔ ชนิด ได้แก่ กล้วย บัว ข้าวโพดสีม่วง เข็มม่วง คราม โคลงเคลง ช้องนาง ดาหลา โดไม่รู้ล้ม ต้อยติ่งฝรั่ง ถั่วพุ่ม โทัะ บอนสีม่วง บานบุรีม่วง ผักโขม ผักบุ้งต้น ผักสลัด ผีเสื้อแสนสวย ผกากรอง พลอง ฟ้าประดิษฐ์ เฟื่องฟ้า มะเขือม่วง ยี่โถ ปีนัง รัก สะระแหน่ สันพร้าหอม สาวสันทราย หญ้าเนเปียร์ หญ้าหนูต้น หญ้าฮี้ยุ่ม หมากผู้หมากเมีย หลิว ไต้หวัน หางหมาจอก อ้อยดำ

ระดับที่ ๔ ไม้เลื้อย พืชคลุม เป็นพืชที่ลำต้นมีเนื้อไม้หรือไม่มีเนื้อไม้ อายุปีเดียวหรือหลายปี ลำต้นเลื้อยไปตามดินหรือพันสิ่งที่อยู่ใกล้ดิน พืชคลุมดินเป็นพืชที่มีลักษณะแผ่คลุมพื้นดินที่มีประโยชน์ในการรักษาหน้าดิน และช่วยรักษาความชื้นแก่ดิน มี ๖ ชนิด ได้แก่ ถั่วพู พวงคราม ว่านกาบหอย เสาวรส หัวใจม่วง อัญชัน

ระดับที่ ๕ พืชหัว เป็นพืชที่มีรากหรือลำต้นใต้ดินที่ใช้สะสมอาหารเพื่อการงอกและการเจริญเติบโตเป็นต้นใหม่ มีลักษณะเป็นหัวอยู่ใต้ดิน มี ๑ ชนิด ได้แก่ มันเทศ

ระดับที่ ๖ ไม้น้ำ เป็นพืชที่อาศัยหรือเจริญเติบโตในน้ำ อาจอยู่ใต้น้ำทั้งหมด หรือมีบางส่วนขึ้นสู่บริเวณผิวน้ำ แยกได้เป็น ๔ ประเภทหลัก พืชใต้น้ำ พืชโผล่เหนือน้ำ พืชลอยน้ำ และพืชชายน้ำ มี ๕ ชนิด คล้าน้ำ บัวผัน บัวสาย บัวหลวง ผักบุ้งไทย

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ตรวจเยี่ยมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๘

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วยหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายสมบูรณ์ วงค์กาด รักษาการที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ พร้อมเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เดินทางไปติดตามความก้าวหน้าและการดำเนินงานของโครงการศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ และศูนย์วิจัยและพัฒนาชาน้ำมันและพืชน้ำมัน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๘

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วยหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายสมบูรณ์ วงค์กาด รักษาการที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ พร้อมเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เดินทางไปติดตามการดำเนินงานในพื้นที่โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนในพื้นที่อนุรักษ์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย และศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อติดตามผลดำเนินงาน ความก้าวหน้าของโครงการ และเยี่ยมเยียนราษฎรในพื้นที่โครงการ

วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๘

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วยหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายสมบูรณ์ วงค์กาด รักษาการที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ พร้อมเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เดินทางไปเปิดอาคารหอพักนักเรียน โรงเรียนบ้านกองแขก ตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ และตรวจเยี่ยมการดำเนินงาน และความก้าวหน้าของโครงการพัฒนาป่าไม้อันเนื่องมาจากพระราชดำริสวนป่าสิริกิติ์ที่ ๑ บ้านโป่งหลวง ตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ติดตามสถานการณ์น้ำเขื่อนขนาดใหญ่ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๘

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วย หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายกิจจา ผลภาษี ที่ปรึกษาสำนักงาน กปร. และอดีตอธิบดีกรมชลประทาน นายเทอดศักดิ์ บุณยขจร ผู้เชี่ยวชาญด้านน้ำ มูลนิธิชัยพัฒนา นายบุญสนอง สุชาติพงศ์ ผู้ทรงคุณวุฒิกรมชลประทาน นายรอยล จิตรดอน ผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. เดินทางไปติดตามสถานการณ์น้ำขนาดใหญ่และการบริหารจัดการน้ำของเขื่อนในช่วงฤดูแล้งของเขื่อน ๓ แห่ง ประกอบด้วย เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เขื่อนลำปาว อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ และเขื่อนน้ำอูน อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร เพื่อรับฟังการสรุปสถานการณ์น้ำในปัจจุบันและแนวทางการบริหารน้ำในช่วงนี้

วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วยหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายกิจจา ผลภาษี ที่ปรึกษาสำนักงาน กปร. และอดีตอธิบดีกรมชลประทาน นายเทอดศักดิ์ บุณยขจร ผู้เชี่ยวชาญด้านน้ำ มูลนิธิชัยพัฒนา นายบุญสนอง สุชาติพงศ์ ผู้ทรงคุณวุฒิกรมชลประทาน นายรอยล จิตรดอน ผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. เดินทางไปเยี่ยมชมการบริหารจัดการน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริ พื้นที่แก่งละว้า หนองกองแก้ว ตำบลศรีบุญเรือง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น โดยเยี่ยมชม ๓ จุด จุดที่ ๑ ฝายที่ดำเนินการโดยชุมชน (ฝายแบบถนนน้ำผ่านและฝายแบบ มข.) จุดที่ ๒ การทำประมงในพื้นที่ดินเค็ม (ปรับการทำประมงให้เหมาะสมกับสภาพน้ำ) และจุดที่ ๓ คลองเชื่อมหนองกองแก้วถึงกุดละว้า (ระบายและกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร)

จากนั้น องคมนตรีและคณะเดินทางไปตรวจเยี่ยมยังพื้นที่การบริหารจัดการน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริ ในพื้นที่ที่ติดกับแม่น้ำชี ซึ่งประสบปัญหาน้ำท่วมน้ำแล้งเป็นประจำทุกปี หลังจากนั้นได้เดินทางไปยังพื้นที่แก่งละว้า หนองกองแก้ว ตำบลศรีบุญเรือง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น และเดินทางไปยังพื้นที่การบริหารจัดการน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริ บ้านคำปลาหลาย ตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เพื่อเยี่ยมชมคลองรับน้ำ พื้นที่แก้มลิงตามแนวพระราชดำริและฝายที่ดำเนินการโดยชุมชน ฝายยกระดับน้ำเข้าระบบสระน้ำสำรอง และสระน้ำสำหรับระบบประปาหมู่บ้าน

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี
ติดตามและรับฟังสถานการณ์น้ำเขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน และการจัดการน้ำชุมชนในพื้นที่จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดพิษณุโลก

วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๘

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วยหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายกิจจา ผลภาษี ที่ปรึกษาสำนักงาน กปร. และอดีตอธิบดีกรมชลประทาน นายเทอดศักดิ์ บุณยขจร ผู้เชี่ยวชาญด้านน้ำ มูลนิธิชัยพัฒนา นายบุญสนอง สุชาติพงศ์ ผู้ทรงคุณวุฒิกรมชลประทาน นายรอยล จิตรดอน ผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. เดินทางร่วมติดตามและรับฟังสถานการณ์น้ำในเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก เขื่อนสิริกิติ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ และเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน จังหวัดพิษณุโลก รวมถึงร่วมหาแนวทางการบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำยม ประตูระบายน้ำ และพื้นที่สำรองน้ำแม่น้ำยมสายเก่า จังหวัดสุโขทัย ให้เกิดการมีส่วนร่วมและหาแนวทางในการจัดการน้ำจากทุกภาคส่วนให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนต่อไป

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธาน เปิดการฝึกอบรม “นักบริหารการพัฒนา ตามแนวพระราชดำริ (นบร.)” รุ่นที่ ๔

วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๘

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จัดอบรมหลักสูตร **“นักบริหารการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ (นบร.) รุ่นที่ ๔”** โดยนายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดการฝึกอบรม โดยมีนางสุวรรณา พาศิริ รองเลขาธิการ กปร. นายดนุชา สินธวานนท์ รองเลขาธิการ นายชัชชัย ภูวิชยสัมฤทธิ์ ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ นายประสาท พาศิริ ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ ให้การต้อนรับ พร้อมด้วย นายสมบูรณ์ วงค์กาด ที่ปรึกษาด้านการพัฒนา กล่าวรายงานการจัดโครงการฝึกอบรมนักบริหารการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ รุ่นที่ ๔ ณ ห้องประชุม ๑๐๑ ชั้น ๑ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร การฝึกอบรมครั้งนี้มีผู้เข้ารับการอบรมจากหน่วยราชการต่างๆ ทั่วประเทศ และสื่อมวลชนที่ได้ทำหน้าที่ในการสนองพระราชดำริ จำนวน ๓๘ คน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีความรู้ความเข้าใจในพระราชดำริการพัฒนา หลักการทรงงานและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารการพัฒนาตามแนวพระราชดำริที่แต่ละหน่วยดำเนินการ เพื่อประโยชน์ในการขับเคลื่อนและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้น

การฝึกอบรมในครั้งนี้ ได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ความชำนาญเป็นกรณีพิเศษ เกี่ยวกับการพัฒนาและขยายผลตามแนวพระราชดำริ อาทิ นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี ปาฐกถาพิเศษ **“ประสบการณ์การสนองพระราชดำริเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน”** รวมทั้งการบรรยายและสัมมนาในหัวข้อต่าง ๆ ประกอบด้วย **“การบรรยายการบริหารโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน”** โดยหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร.

“การพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริโดย” ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา **“การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในมุมมองของภาคเอกชน”** โดยนายอภัยชนม์ วัชรสินธุ์ การบรรยาย **“สถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย”** โดยศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ **“การกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อความพอเพียง”** โดย ศ.ดร.ณัฏฐพงศ์ ทองภักดี การบรรยาย **“การพัฒนาตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทของทฤษฎีการพัฒนาระดับสากล”** โดย ดร.วิชัย รูปขำดี **“แนวโน้มและทิศทางโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในอนาคต”** โดย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา การบรรยาย **“แนวโน้มสถานการณ์การเมืองโลกและไทยกับการขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** โดย ดร.นิติภูมิ นวรัตน์ **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผลในครึ่งระยะของฉบับ ๑๑ และทิศทางที่ควรเป็นไปของฉบับที่ ๑๒”** โดย เลขาธิการ สศช. **“การสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็งยั่งยืนบนความพอเพียง”** โดยนายแพทย์ประเวศ วะสี **“การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและโอกาสในการขยายผลการพัฒนาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** โดยอธิบดีกรมอาเซียน **“การสร้างสังคมไทยสีเขียวตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** โดยนายอนุสรณ์ แสงนิ่มนวล การบรรยาย **“โครงการปิดทองหลังพระ : สืบสานแนวพระราชดำริ”** โดย ม.ร.ว.ดิศนัดดา ดิศกุล การบรรยาย **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทรรศนะโลกและการขับเคลื่อนในภาคเอกชนและประชาชน”** โดย ดร.พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ **“เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน”** โดย ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย **“การเสวนาการร่วมมือแบบบูรณาการ เพื่อผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ”** โดยวิทยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ **“การกำหนดตัวชี้วัดและผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาและการประเมินผลการพัฒนา”** โดย ผศ.ดร.ณดา จันทร์สม การบรรยาย **“ภูมิคุ้มกันประเทศไทย”** โดยศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี การบรรยาย **“การขับเคลื่อนชุมชนสู่ความพอเพียง”** โดย ดร.อภิชาติ ดำดี และ **“ธรรมะสำหรับผู้บริหารเพื่อสร้างสมดุลในทุกมิติ”** โดยพระพรหมบัณฑิต ตลอดจนการสัมมนา **“การขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกลไกระบบบริหารราชการ”** โดย ดร.วิชัย รูปขำดี

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ติดตามงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๘

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วยหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ อธิบดีกรมชลประทาน เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. เดินทางไปติดตามงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และติดตามแหล่งน้ำขนาดใหญ่ พร้อมทั้งเยี่ยมชมพื้นที่เกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยทอน (ตอนบน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดหนองคาย และโครงการอ่างเก็บน้ำบึงโขงหลงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดบึงกาฬ

ต่อมา องคมนตรีและคณะได้เดินทางต่อไปยังโครงการอ่างเก็บน้ำบึงโขงหลงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านดอนกลาง ตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๘

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วย หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ อธิบดีกรมชลประทาน นายเทอดศักดิ์ บุญยขจร ผู้เชี่ยวชาญด้านแหล่งน้ำ มูลนิธิชัยพัฒนา พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เดินทางไปยังโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโท-ห้วยยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร และโครงการพัฒนาลุ่มน้ำก่ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จังหวัดสกลนคร-นครพนม เพื่อติดตามการดำเนินงาน พร้อมเยี่ยมเยียนและสอบถามถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรในปัจจุบัน ในการนี้ องคมนตรีและคณะได้รับฟังรายงานผลการดำเนินงานของโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโท-ห้วยยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พร้อมกับมอบเงินทุนในการบริหารจัดการให้แก่กลุ่มผู้ใช้น้ำจำนวน ๒ กลุ่ม เพื่อเป็นกองทุนในการบริหารจัดการกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๘

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วยหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายเทอดศักดิ์ บุญยขจร ผู้เชี่ยวชาญด้านแหล่งน้ำ มูลนิธิชัยพัฒนา พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมติดตามและเยี่ยมชมการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย โรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูปที่ ๓ (เต่างอย) และโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหวดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร

ในการนี้ องคมนตรีและคณะได้รับฟังการบรรยายสรุปถึงการดำเนินการของโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูป ที่ ๓ (เต่างอย) หลังจากนั้นได้มอบพันธุ์ปลาให้แก่กลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อเพิ่มอาหารโปรตีนให้แก่ครอบครัว พร้อมกับได้ร่วมกับราษฎรเก็บผลมะเขือเทศในแปลงของเกษตรกร เพื่อเป็นการยืนยันว่าการทำการเกษตรอย่างถูกหลักวิชาการจะสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ราษฎรได้ดียิ่งขึ้น

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ติดตามงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๘

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วยหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. และนายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ นายกิจจา ผลภาษี นายปกรณ์ สัตยวณิช นางสาวศรีนิตย์ บุญทอง ที่ปรึกษาสำนักงาน กปร. นางสาวอุศนีย์ ฐูปทอง ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๔ สำนักงาน กปร. นายชูชาติ ฉุยกรม ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ สำนักราชเลขาธิการ นายเทอดศักดิ์ บุญยขจร ผู้เชี่ยวชาญด้านแหล่งน้ำ มูลนิธิชัยพัฒนา นายทวี เต็มญารศิลป์ ผู้ช่วยอธิบดีกรมชลประทาน เจ้าหน้าที่จากสำนักงาน กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เดินทางไปติดตามและเยี่ยมชมการดำเนินงานสนองพระราชดำริในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ประกอบด้วย สถานีสูบน้ำบางนรา ๓๐ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลศาลาใหม่ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส และศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

ในการนี้ คณะองคมนตรีได้รับฟังการบรรยายสรุปการดำเนินงานของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งได้ดำเนินการสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตั้งแต่ปี ๒๕๒๓ ด้วยราษฎรประสบปัญหาน้ำ ๓ ประเภท คือ น้ำจืด น้ำเค็ม น้ำเปรี้ยว ซึ่งไหลมาบรรจบกันจึงทำให้เกิดน้ำกร่อย ราษฎรไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทานพิจารณาและศึกษาวางโครงการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ลุ่มน้ำบางนรา เพื่อช่วยเหลือราษฎร ทั้งวิธีการระบายน้ำเพื่อบรรเทาปัญหาอุทกภัย วิธีการกักเก็บน้ำเพื่อใช้ประโยชน์

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ร่วมเปิดคลองส่งน้ำและใส่ปุ๋ยน้ำอินทรีย์เข้าแปลงเกษตรผสมผสานของ นายสุวิทย์ เพชรกล่ำ เกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการทั้งในเรื่องของน้ำเพื่อการเกษตรและความรู้ทางด้านวิชาการในการประกอบอาชีพจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งส่งผลให้ผลผลิตดีขึ้นมีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคและมีรายได้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี พร้อมกันนี้ องคมนตรีและคณะได้มอบปัจจัยการผลิตจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ เพื่อใช้เป็นพันธุ์พืชและพันธุ์ผักให้กับตัวแทนกลุ่มเกษตรกร จำนวน ๕ ราย เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับราษฎรในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมต่อไป

จากนั้น ได้เดินทางไปยังศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส เพื่อรับทราบถึงผลการดำเนินงานของศูนย์ในด้านต่างๆ ที่ได้ดำเนินการสนองพระราชดำริ ทั้งเรื่องการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยว หรือที่เรียกว่าแกล้งดิน การปลูกพืช เพาะเห็ด เลี้ยงสัตว์และเลี้ยงปลา รวมถึงแนวทางในการขยายผลและการดำเนินงานเฉลิมพระเกียรติ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา ซึ่งได้ร่วมกับสำนักงาน กปร. ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรโดยการจัดอบรมอาชีพ และการทำแปลงสาธิตด้านป่าไม้ชุมชน และสวนพรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา ขวัญหล้าประชาไทย

โอกาสนี้ องคมนตรีและคณะได้เดินทางไปยังแปลงเกษตรผสมผสานแบบเศรษฐกิจพอเพียง บ้านนายดำ หะยะมิน บ้านพิกุลทอง หมู่ที่ ๖ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เกษตรกรตัวอย่างของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๘

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วยหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ นายกิจจา ผลภาษี นายปกรณ์ สัตยวณิช และนางสาวศรีนิตย์ บุญทอง ที่ปรึกษาสำนักงาน กปร. นายชูชาติ อุยกรม ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ สำนักราชเลขาธิการ นายเทอดศักดิ์ บุณยขจร ผู้เชี่ยวชาญด้านแหล่งน้ำ มูลนิธิชัยพัฒนา นายทวี เต็มญารศิลป์ ผู้ช่วยอธิบดีกรมชลประทาน เจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เดินทางไปยังโครงการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำโคกยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสุไหงปาดี อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส และแปลงนาของเกษตรกรบ้านโคกอิฐ-โคกใน ในเขตพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลุ่มน้ำโก-ลกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส เพื่อรับฟังการบรรยายสรุปการดำเนินงานสนองพระราชดำริและผลสำเร็จจากการพัฒนาตามแนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานในการแก้ไขปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎรที่ประสบกับปัญหาน้ำท่วม น้ำเปรี้ยว และขาดแคลนน้ำจืดในการทำการเกษตรและปัญหาการทำนาที่ได้รับผลผลิตต่ำไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ โอกาสนี้ องคมนตรีและคณะได้เดินทางไปยังวัดประชุมชลธารา ตำบลสุไหงปาดี อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส เพื่อกราบนมัสการเจ้าคณะจังหวัดนราธิวาส และพบผู้นำศาสนาอิสลามพร้อมกับได้มอบถุงยังชีพพระราชทานให้กับตัวแทนผู้นำศาสนา และประชาชน จำนวน ๑๐๐ ชุด

ต่อมา ได้เดินทางไปยังโครงการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำโคกยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริให้พิจารณาวางโครงการฯ ขึ้นเพื่อช่วยเหลือราษฎรบ้านแซะและบ้านควน หมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๖ ตำบลสุไหงปาดี อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส ให้มีน้ำเพียงพอสำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี ในการนี้ ได้มอบภาพพระบรมฉายาลักษณ์พระราชทานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับมอบปัจจัยการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้ดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชตามแนวพระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พร้อมกันนี้ องคมนตรีและคณะได้ร่วมกันปล่อยพันธุ์ปลาตะเพียนและปลาบ้า จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ตัว ลงในอ่างเก็บน้ำโคกยางฯ เพื่อให้เป็นแหล่งอาหารโปรตีนให้กับราษฎรอีกด้วย

จากนั้น องคมนตรีและคณะได้เดินทางไปยังแปลงนาของเกษตรกรบ้านโคกอิฐ-โคกใน เขตพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลุ่มน้ำโก-ลกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ในการนี้ นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ได้มอบปัจจัยการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชให้กับตัวแทนกลุ่มเกษตร พร้อมกับได้ร่วมเกี่ยวข้าวพันธุ์หอมกระดังงาในแปลงนาร่วมกับเกษตรกรเพื่อเป็นกำลังใจให้กับราษฎรที่ได้ร่วมกันพัฒนาพื้นที่แห่งนี้ให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ชุมชน และประเทศชาติ สมดังพระราชประสงค์อย่างแท้จริง

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานการประชุม คณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘

วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๘

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ พร้อมด้วย นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี รองประธานกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ ห้องประชุม ๒๐๑ ชั้น ๒ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักงาน กปร. แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยมีหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นางสุวรรณา พาศิริ รองเลขาธิการ กปร. นายดนุชา สินธวานนท์ รองเลขาธิการ กปร. ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประมาณ ๘๐ คน เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ด้วย เพื่อรับทราบถึงการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาทั้ง ๖ แห่งทั่วประเทศ

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานการประชุม คณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘

วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๘

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี ประธานคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ ณ ห้องประชุม ๒๐๑ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ โดยมีหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงาน กปร. และนักวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประมาณ ๔๐ คน เข้าร่วมประชุมฯ การประชุมฯ ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการฯ ได้รับทราบถึงผลการดำเนินงานการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ในปี ๒๕๕๗ รวมถึงการติดตามผลการดำเนินงานการประเมินผลการอนุมัติงบประมาณโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ของสำนักงาน กปร. ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ตลอดจนการรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินการเข้าร่วมสัมมนาหญ้าแฝกนานาชาติ ครั้งที่ ๖ ระหว่างวันที่ ๕ - ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ณ เมืองดานัง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาหญ้าแฝกนานาชาติในครั้งนี้ พร้อมกับพระราชทานรางวัล The King of Thailand Vetiver Awards 2015 ให้กับผู้ชนะการประกวด ได้แก่ รางวัลชนะเลิศด้านงานวิจัยหญ้าแฝกดีเด่น แบ่งเป็น ๒ ประเภท ประเภทละ ๑ รางวัล รางวัลด้านการส่งเสริมและการใช้งานระบบหญ้าแฝกดีเด่น แบ่งเป็น ๒ ประเภท ประเภทละ ๑ รางวัล รางวัลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนดีเด่น แบ่งเป็น ๒ ประเภท ประเภทละ ๑ รางวัล และรางวัลประกาศเกียรติคุณ จำนวน ๙ รางวัล

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ติดตามงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดบุรีรัมย์

วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๘

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วยนายดนุชา สินธวานนท์ รองเลขาธิการ กปร. นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ อธิบดีกรมชลประทาน นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ ที่ปรึกษาสำนักงาน กปร. นายเทิดศักดิ์ บุณยขจร ผู้เชี่ยวชาญด้านแหล่งน้ำ มูลนิธิชัยพัฒนา เจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ติดตามงานการพัฒนาด้านแหล่งน้ำตามแนวพระราชดำริ ประกอบด้วย โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยตาจูอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดศรีสะเกษ รับฟังการบรรยายสรุปถึงผลการดำเนินงานสนองพระราชดำริ ตั้งแต่ปี ๒๕๒๙ ได้จัดสร้างอ่างเก็บน้ำและคลองส่งน้ำระบบชลประทานอย่างต่อเนื่องตลอดเส้นทาง ส่งผลให้ราษฎรมีแหล่งน้ำเพียงพอต่อการเกษตรกร

พร้อมกันนี้องคมนตรี ได้มอบปัจจัยการผลิต ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ พันธุ์มะม่วงน้ำดอกไม้ เขียวเสวย มะนาวพันธุ์พิจิตร หวาย มะกอกน้ำ พันธุ์ไก่ และปลานิล จากศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มอบให้แก่ตัวแทนเกษตรกร พร้อมกับได้เยี่ยมสวนผลไม้ของเกษตรกรประกอบด้วย นายสามารถ ทองสวัสดิ์ เกษตรกรสวนผลไม้เศรษฐกิจทั้งมะม่วง ลิ้นจี่ ทุเรียน มังคุด และได้เยี่ยมแปลงข้าวนาปรังของนายทิพย์ บุญทอง ได้ปลูกข้าวพันธุ์ชัยนาท โดยใช้วิธีการปลูกที่เรียกว่านาสำรวยเป็นวิธีการแบบพื้นบ้านที่ใช้น้ำน้อยแต่ให้ผลผลิตที่ดี

จากนั้น องคมนตรีและคณะได้เดินทางตรวจเยี่ยมโครงการเขื่อนลำนางรองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดบุรีรัมย์ สร้างขึ้นตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเดินทางไปเยี่ยมชมโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูปอำเภอโนนแดง โดยโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูปที่ ๔ จัดตั้งขึ้นตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๘

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วยนายดนุชา สินธวานนท์ รองเลขาธิการ กปร. นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ อธิบดีกรมชลประทาน นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ ที่ปรึกษาสำนักงาน กปร. นายเทิดศักดิ์ บุณยขจร ผู้เชี่ยวชาญด้านแหล่งน้ำ มูลนิธิชัยพัฒนา เจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมเดินทางไปตรวจเยี่ยมโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยพลาญเสือตอนล่าง (โครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคง) อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นประธานเปิดงานโครงการพัฒนาเกษตรครบวงจรในพื้นที่ที่มีศักยภาพจังหวัดอุบลราชธานี ประจำปี ๒๕๕๘ พร้อมกับรับฟังการบรรยายสรุปการดำเนินงานและมอบปัจจัยการผลิตให้แก่ราษฎร เช่น พันธุ์ข้าว พันธุ์ปลา เป็นต้น

ในการนี้ ได้เดินทางต่อไปเยี่ยมชมพื้นที่ความมั่นคงบริเวณโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยพลาญเสือตอนบน เพื่อปล่อยพันธุ์ปลาลงในแหล่งน้ำ ปลูกต้นไม้เพื่อให้เป็นร่มเงา ชมคันคูยุทธศาสตร์ และเดินทางต่อไปยังโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยวังใหญ่ อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อชมแปลงนาสาธิต **“นาข้าวเปียกสลับแห้ง”** และเยี่ยมชมพื้นที่ของนายทองสุข สุราช เกษตรกรผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการ จากนั้น องคมนตรีและคณะเดินทางต่อไปยังโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยวังใหญ่ ตั้งอยู่ที่บ้านตายอย ตำบลโดมประดิษฐ์ อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ติดตามความก้าวหน้าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ่างเก็บน้ำห้วยโสมง อำเภอนาคี จังหวัดปราจีนบุรี

วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๘

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ได้เดินทางไปติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานโครงการห้วยโสมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอนาคี จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีนายจรัลธาดา กรรณสูตร ที่ปรึกษาสำนักราชเลขาธิการ นายดนุชา สินธวานนท์ รองเลขาธิการ กปร. นายชูชาติ อุยกลม ที่ปรึกษาสำนักราชเลขาธิการ นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ อธิบดีกรมชลประทาน นายสุวรรณ บูราพรนุสรณ์ รองเลขาธิการ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พันเอก สุรินทร์ ปรียานุภาพ รองเสนาธิการ กองพลทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่จากสำนักงาน กปร. ร่วมติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการฯ โดยมีนายสมฤกษ์ บัวใหญ่ รองผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี ให้การต้อนรับพร้อมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการฯ ในการนี้ องคมนตรีและคณะได้รับฟังการบรรยายสรุปถึงความก้าวหน้าของโครงการห้วยโสมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ติดตามความก้าวหน้าโครงการฯ ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วยหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายจรัลธาดา กรรณสูต ที่ปรึกษาสำนักราชเลขาธิการ นายจรูญ อิ่มเอิบสิน ผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง นายทวี เต็มญารศิลป์ ผู้ช่วยอธิบดีกรมชลประทาน นางสาวอุศนีย์ ธูปทอง ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๔ สำนักงาน กปร. เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. ได้เดินทางไปยังโครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ บ้านป่าตาเขียว ตำบลบ้านกลาง อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี และรับฟังการบรรยายสรุปภาพรวมผลการดำเนินงานโครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ และโครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ บ้านเคียน ตำบลพ่อมิ่ง อำเภอปะนาแระ จังหวัดปัตตานี

จากนั้น ได้เยี่ยมชมกิจกรรมต่าง ๆ และเยี่ยมเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ บ้านป่าตาเขียว และเดินทางไปยังโครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ บ้านเคียน

วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วยหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายจรัลธาดา กรรณสูต ที่ปรึกษาสำนักราชเลขาธิการ นายดนุชา สินธวานนท์ รองเลขาธิการ กปร. นายจรูญ อิ่มเอิบสิน ผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง นายทวี เต็มญารศิลป์ ผู้ช่วยอธิบดีกรมชลประทาน นางสาวอุศนีย์ ฐูปทอง ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๔ สำนักงาน กปร. เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. เดินทางไปติดตามความก้าวหน้าโครงการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเลอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปัตตานี เพื่อเยี่ยมชมการจับปลาของชาวประมงชายฝั่ง โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด นายวีรพงค์ แก้วสุวรรณ กล่าวต้อนรับ พร้อมกับรับฟังการบรรยายสรุปผลการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเลอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาส โอกาสนี้ ได้มอบพันธุ์ปลาและซั้งให้กับตัวแทนราษฎร พร้อมเยี่ยมชมการแปรรูปสัตว์น้ำ (กลุ่มข้าวเกรียบปลาสด กลุ่มทำน้ำปูดู กลุ่มธนาคารปู และชมนิทรรศการโครงการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งผลการดำเนินงานสนองพระราชดำริ

จากนั้น องคมนตรีและคณะได้เดินทางจากท่าเทียบเรือ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานีไปยังพื้นที่บริเวณกลางทะเลเพื่อร่วมพิธีปล่อยปะการังเทียมสู่ท้องทะเล โดยแท่งคอนกรีต จำนวน ๓๐๐ แท่ง เพื่อให้เป็นแหล่งชุมนุมพันธุ์สัตว์น้ำให้กับราษฎรได้อาศัยประกอบอาชีพการประมงต่อไป

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานการประชุม ศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริสัญจร ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘

วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานการประชุมศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริสัญจร ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ (ครั้งที่ ๑๑) พร้อมด้วยนายดนุชา สินธวานนท์ รองเลขาธิการ กปร. ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง ๖ แห่ง เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ โดยมีนางสายหยุด เกิดเพชร ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่จากศูนย์ศึกษาฯ ให้การต้อนรับ ณ ห้องประชุม ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดนราธิวาส การประชุมฯ ในครั้งนี้ต้องการแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือจากองค์กรภาครัฐที่ได้บูรณาการการทำงานเพื่อสนองพระราชดำริได้อย่างมีประสิทธิผลที่มุ่งเน้นพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิชาการต่าง ๆ เป็นการสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนา ทั้ง ๖ แห่ง ทั่วประเทศซึ่งมีแนวทางการพัฒนาที่แตกต่างกันตามลักษณะภูมิสังคมตามแนวพระราชดำริเพื่อสร้างความรู้และผลแห่งการพัฒนาที่ก่อเกิดประโยชน์ต่อประชาชนต่อไป รวมถึงการเตรียมการด้านงบประมาณในปีงบประมาณ ๒๕๕๙

โอกาสนี้ **นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี** พร้อมคณะได้เดินทางไปเยี่ยมชมพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติฯ ซึ่งมีพันธุ์ไม้สีม่วง จำนวน ๖๐ ชนิด และพรุจำลอง ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งเป็นกิจกรรมในโครงการ **“ขวัญหล้าประชาไทย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘”** และเดินชมป่าพรุจำลอง ที่เป็นพื้นที่ดั้งเดิมของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีการศึกษาการอนุรักษ์พื้นที่พรุและใช้ประโยชน์จากป่าพรุให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ความพึงพอใจคอลัมน์ต่างๆ วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๒/๒๕๕๘

คอลัมน์	มาก	ปานกลาง	น้อย
(๑) พระราชกรณียกิจ	○	○	○
(๒) บทความเฉลิมพระเกียรติฯ ๙๐๕	○	○	○
(๓) บทความพิเศษ	○	○	○
(๔) ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา	○	○	○
(๕) ในความทรงจำ	○	○	○
(๖) แนะนำโครงการ	○	○	○
(๗) ประชาหน้าใส	○	○	○
(๘) เศรษฐกิจพอเพียง	○	○	○
(๙) องค์ความรู้/สาระน่ารู้	○	○	○
(๑๐) เล่าสู่กันฟัง	○	○	○
(๑๑) ความเคลื่อนไหว	○	○	○

* ขอขอบคุณที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นต่อวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ความเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงวารสารฯ ให้ดียิ่งขึ้น

สิ่งที่ควรปรับปรุง/ข้อเสนอแนะ

.....

.....

คำถาม แบบสอบถามชิงรางวัลของที่ระลึก

๑ **"พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต"** อยู่ในคอลัมน์ใด

○ คอลัมน์บทความพิเศษ ○ คอลัมน์เล่าสู่กันฟัง

๒ โครงการ อพ.สธ. ในคอลัมน์เศรษฐกิจพอเพียง เกิดขึ้นเมื่อไร

○ เดือนมิถุนายน ๒๕๓๕ ○ เดือนเมษายน ๒๕๓๓

เฉลยคำตอบ วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๒/๒๕๕๘

ผู้ที่ตอบคำถามถูก ๑๐ ท่านแรก รับของรางวัลจากสำนักงาน กปร.

(เฉลยคำตอบฉบับหน้า)

ชื่อ-สกุล ..... ตำแหน่ง .....

หน่วยงาน ..... โทรศัพท์ .....

ที่อยู่ .....

กรุณาส่งคำตอบมาที่

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่อยู่ด้านหลัง หรือ โทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๑-๒
สามารถตรวจสอบรายชื่อได้ที่ www.rdpb.go.th มุมวารสาร

(พื้นที่ส่วนนี้สำหรับโฆษณา)

บริการธุรกิจตอบรับ

ใบอนุญาตเลขที่ ปณ.(น)/3981 ปณฝ. ทำเนียบรัฐบาล
ถ้าฝากส่งในประเทศไม่ต้องผนึกตราไปรษณียากร

สำนักงาน กปร.
ตู้ ปณ. ๗
ปณฝ. ทำเนียบรัฐบาล
กรุงเทพมหานคร
๑๐๓๐๒

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จังหวัดเชียงใหม่

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ
เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เลขที่ ๒๐๑๒ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน
เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๐๐-๖ โทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๒

ติดตามข่าวสารเพิ่มเติม
ผ่านช่องทางแอพพลิเคชั่น RDPB BOOK
ระบบ android และ iOS

http://www.rdpb.go.th

https://www.facebook.com/rdpb.go.th

E-mail: rdpb_project@hotmail.com

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

2012 อรุณอมรินทร์ 36 บางยี่ขัน บางพลัด กรุงเทพมหานคร 10700

ค่ายเยาวชนรู้งาน สืบสานพระราชดำริ RDPB 5 Camp

เชิญชวนร่วมเรียนรู้พระราชดำริ โครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ

RDPB CAMP รุ่นที่ 5

เปิดรับสมัคร ตั้งแต่วันนี้ - 29 พฤษภาคม 2558

ชิงถ้วยรางวัลเกียรติยศ จากองคมนตรี
พร้อมทุนการศึกษา และทุนดำเนินโครงการ

รายละเอียดโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ

การดำเนินงานประกอบด้วย ภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ระยะเวลา 6 คืน 7 วัน จำนวน 2 ครั้ง

- RDPB CAMP **รุ่นที่ 5/1** ระหว่างวันที่ 26 มิถุนายน - 2 กรกฎาคม 2558 เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำตามแนวพระราชดำริ **"น้ำคือชีวิต...สร้างได้ด้วยมือเรา"** ณ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคกลาง และศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา
- RDPB CAMP **รุ่นที่ 5/2** ระหว่างวันที่ 15 - 21 กรกฎาคม 2558 เรียนรู้การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ ภายใต้หัวข้อ **"ป่าสร้างน้ำ...เพื่อชีวิตพอเพียง"** ณ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ภาคเหนือและศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

การรับสมัคร

- นิสิตนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศ
- อายุระหว่าง 18-25 ปี
- สมัครเป็นทีมๆละ 4 คน สถาบันเดียวกัน
- ส่งใบสมัครพร้อมโครงการ เยาวชนอาสาสร้างงานเพื่อในหลวง ภายในวันที่ 29 พฤษภาคม 2558
- ประกาศผลเยาวชนเข้าร่วม RDPB CAMP รุ่นที่5 ในวันที่ **5 มิถุนายน 2558**

ไม่เสียค่าใช้จ่าย
โอกาสดีๆแบบนี้พลาดไม่ได้แล้ว

ติดตามข่าวสารและสอบถามรายละเอียดได้ที่
สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงาน กปร.
โทร 02-4478500 ต่อ 117,118,119
โทรสาร 02-4478561

www.facebook.com/RDPB Project
www.rdpb.go.th
www.rdpbcamp.com

วารสารอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ
ISSN 1685-8234
ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๘

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศ์
๒. เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศ์ ที่ได้พระราชทานแนวพระราชดำริการพัฒนาประเทศและการพัฒนาช่วยเหลือประชาชน
๓. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวพระราชดำริและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้แก่ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสื่อมวลชน ให้ได้รับทราบข้อมูลอย่างถูกต้องและกว้างขวางยิ่งขึ้น

โปรดทราบ

- บทความและข้อเขียนต่าง ๆ ในวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่ใช่ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
- หากมีความประสงค์จะนำข้อมูลไปเผยแพร่โปรดระบุแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย

ดำเนินการโดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เลขที่ ๒๐๑๒ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๐๐-๖ โทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๒

ติดตามข่าวสารเพิ่มเติม
ผ่านช่องทางแอพพลิเคชั่น RDPB BOOK
ระบบ android และ iOS

http://www.rdpb.go.th
https://www.facebook.com/rdpb.go.th
E-mail: rdpb_project@hotmail.com

พิมพ์ที่
หจก. อรุณการพิมพ์
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๒ ๖๐๓๓-๔ โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๒๑๘๗

คณะอำนวยการ

เลขาธิการ กปร. (หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์)
รองเลขาธิการ กปร. (นางสุวรรณา พาศิริ)
รองเลขาธิการ กปร. (นายดนุชา สินธวานนท์)
รองเลขาธิการ กปร. (นายลลิต ถนอมสิงห์)
ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ (นายชัชชัย ภูวิชยสัมฤทธิ์)
ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ (นายประสาท พาศิริ)
ที่ปรึกษาด้านการพัฒนา (นายสมบูรณ์ วงค์กาด)
ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๑
ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๒
ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๓
ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๔
ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ
ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์
ผู้อำนวยการสำนักศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อขับเคลื่อนแนวพระราชดำริ
ผู้อำนวยการสำนักติดตามประเมินผล
ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและวิเทศสัมพันธ์
ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ

คณะบรรณาธิการ

นางศศิพร	ปาณิกบุตร	**ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์/หัวหน้าคณะบรรณาธิการ**
นางสาวทิพย์กมล	ศุภกุลฐิตาพัฒน์	**ผู้อำนวยการกลุ่มประสานงานที่ ๑/๒**
นางสุพร	ตรีนรินทร์	**ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๒**
นายปริญญวัฒน์	วัชรอาภากร	**ผู้อำนวยการกลุ่มประสานงานที่ ๒/๒**
นางสาวสใบทิพย์	ศรีทองสุข	**สำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๓**
นายตรีวิทย์	วินิชสำเภาทิพย์	**ผู้อำนวยการกลุ่มประสานงานที่ ๔/๑**
นางพิชญดา	หัศภาค	**ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงาน**
นางสาวจำเนียร	เพียรไม่คลาย	**ผู้อำนวยการกลุ่มประเมินผลโครงการ**
นายภัททะพงศ์	เทียนศรี	**ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล**
นางสาวสมลักษณ์	บุนนาค	**ผู้อำนวยการกลุ่มศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**
นางสาวศีต์กร	ตันกำแหง	**ผู้อำนวยการกลุ่มสื่อสารองค์กร**
นายวัชระ	หัศภาค	**ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร**
นางสาวสุดารัตน์	คุสินธุ์	**ผู้อำนวยการกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง**
นางสาวตติยา	ตันวิเชียร	**ศูนย์สารสนเทศ**
นางสาวมทิรา	ภัคทิพวดี	**สำนักประชาสัมพันธ์**
นายทวีศักดิ์	แป้นคุ้มญาติ	**สำนักประชาสัมพันธ์**
นางสาวประภาพร	ซื่อสัตย์	**สำนักประชาสัมพันธ์**

"นักเรียนทุนของฉันคงจะถึงหมื่น"
พระราชปรารภใน
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดทำขึ้นเพื่อแจกจ่าย ห้ามจำหน่าย